

DIE OBJEK VAN OUTEURSREG

deur

HLD HANEKOM

BA LLB (US)

**Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van
Magister in die Regsgeleerdheid aan die Universiteit van Stellenbosch.**

**Studieleier: Mnr HA Jordaan
30 Januarie 1989**

Voorwoord

Die tradisionele opvatting was dat Outeursreg gemoeid is met die beskerming van die materiële vorm waarin idees vasgelê is. Sedertdien het die klem egter verskuif na die beskerming van die idee self mits dit egter in stoflike vorm vervat is. In hierdie tesis word ondersoek ingestel na wat presies die objek van Outeursreg is en watter rol stoflike aanbieding in Outeursreg speel.

Ter aanvang word gekyk na die ontstaan en ontwikkeling van Outeursreg. Daar word gekyk na die plek wat Outeursreg in die regsisteem beklee met spesifieke verwysing na die tradisionele indeling van subjektiewe regte. Dit blyk hieruit dat Outeursreg, as bestaandeel van Immaterieël goedereg, 'n onstoflike regsobjek het nl. die produk van die outeur se geestesarbeid of dan sy idee.

Die verwysing na die vereiste van stoflike aanbieding van idees verg egter nadere ondersoek. Die Wet op Outeursreg 93 van 1973 word ontleed met betrekking tot die aard van beskermde werke; vereistes vir Outeursregbeskerming; definisies van terme soos "outeur" en "maak" asook dié van die onderskeie werke; die eiendomsregterminologie en skendingshandelinge. Regsvergelykend word oorsigtelik ook na die Amerikaanse Reg verwys. Uit hierdie ontleding blyk stoflikheid vir doeleindes van die tradisionele Outeursregwerke te verwys na tasbare aanbieding daarvan, maar dat sò 'n eng definisie nie gehandhaaf kan word ten opsigte van moderne tegnologiese ontwikkelings soos

uitsendings en programdraende seine nie, aangesien hierdie werke van so 'n aard is dat tasbare vaslegging daarvan nie noodwendig altyd plaasvind nie. Onder die skrywers wat hierdie probleem bespreek is professors Copeling en Van der Merwe wat aan stoflikheid 'n alternatiewe, wyer betekenis toedig nl. kommunikeerbare of sintuiglik waarneembare aanbieding. 'n Botsing tussen die tradisionele en aanbevole definisie van stoflikheid in die regspraak word ook uitgewys. Ten einde tegnologie te akkommodeer word die wyer definisie van stoflikheid in hierdie tesis voorgehou.

Die implikasies van hierdie wyer definisie van stoflikheid is egter verreikend. Professor Copeling bevestig dan ook dat dit die moontlikheid van Outeursreg in mondelinge kommunikasies inhou. Gevolglik word daar veral gekyk waarom idees as sulks beskerm word deur Onregmatige Mededinging, maar nie deur Outeursreg nie - 'n vraag wat beantwoord word met verwysing na die invloed van moderne tegnologie op die tradisionele indelings van die Immaterieël goederereg. Uit hierdie ondersoek blyk dit dat Onregmatige Mededinging berus op die Immaterieël goederereg in plaas van die Deliktereg. Die uitgebreide definisie van stoflikheid veroorsaak dat die bestaande indelings van Immaterieël goedereregte versmelt. Dit ruim ook die huidige konflik rondom die vereiste van stoflikheid in die Wet op Outeursreg 93 van 1978 uit die weg.

Laastens word kortliks gewys op die drastiese veranderinge in die spelreëls vir inligtingsprodukte wat nodig sal wees om die balans tussen die aansprake van Outeursreghebbendes

en die gemeenskap te handhaaf indien die uitgebreide definisie van stoflikheid aangewend word.

Uiteindelik dien stoflikheid ook in sy uitgebreide vorm steeds die tradisionele doel om die werk af te skei van die maker se persoonlikheid en dit sodoende buite die mens geleë te maak.

ERKENNINGS

Ek wil graag van hierdie geleentheid gebruik maak om my dank te betuig aan die volgende instansie en persone:

- (i) Die Stellenbosch 2000-Beursfonds wat dit finansieel vir my moontlik gemaak het om hierdie ondersoek te doen.
- (ii) Mr HA Jordaan, my studieleier, vir sy waardevolle advies en leiding.
- (iii) Typefast wat die tikwerk onderneem het.

"Copyright is the Cinderella of the Law. Her rich older sisters, Franchises and Patents, long crowded her into the chimney corner. Suddenly the fairy godmother, Invention, endowed her with mechanical and electrical devices as magical as the pumpkin coach and the mice footmen. Now she whirls through the mad mazes of a glamorous ball."

(quote: Zechariah Chafe Jnr.)

INHOUDSOPGAWE

VOORWOORD

HOOFSTUK

BLADSY

1.	Die Ontwikkeling van Outeursreg	1
2.	Outeursreg as komponent van die regsisteem	6
	I Wat behels selfstandige bestaan?	12
	II Hoe raak hierdie vereiste Outeursreg- werke	13
3.	Vereistes vir die vestiging van Outeursreg	24
	I Oorspronklikheid	25
	II Publikasie	29
	III Gekwalifiseerde persoon	32
4.	Outeurskap	35
5.	"Eiendom" in Outeursreg	39
6.	Letterkundige werke	43
7.	Artistieke werke	53
8.	Musiekwerke	56
9.	Gepubliseerde Uitgawes	58

10.	Klankopnames	59
11.	Rolprente	61
12.	Uitsendings	63
13.	Programdraende seine	66
14.	Skendings van Outeursreg	68
	I Reproduksie	70
	II Publikasie	74
	III Die vervaardiging van 'n aanwending van 'n werk	77
	IV Op- of Uitvoering van die werk in die openbaar	80
	V Oorsending van 'n werk in 'n versprei- dingsdiens	82
	VI Uitsending van werke	84
15.	Outeursreg en Onregmatige mededinging	85
	I Algemeen	85
	II Definisie van Onregmatige Mededinging	86
	III Mededingingshandelinge	89
	IV Outeursreg op Onregmatige Mededinging? Die Regspraak	92
	V Opsommend	101

16.	Gevolgtrekking	104
	Bronnelys	112

HOOFSTUK 1

ONTWIKKELING VAN OUTEURSREG

Lank voor die vyftiende eeu al kon mense lees en skryf en is werke al geproduseer. Die enigste manier van reproduksie was herskryf met die hand. Daar is egter nooit op Outeursreg aanspraak gemaak nie, selfs nie na die bekendstelling van die drukkuns deur Caxton in 1491 nie.

Die drukkuns het veral twee gevolge meegebring: Eerstens, 'n vrees by die kerk vir die verspreiding van 'n nuwe Leer. Tweedens, handelsunies se jaloerse oorlogvoering en gevolglike aandrang op beskerming teen inmenging in die bedryf. Gevolglik is die boekhandel gesensor en gemonopoliseer. Hieruit het ontspring wat aanvanklik bekend gestaan het as Kopiereg.¹⁾

Die drukkuns was 'n instrument vir die verspreiding van nuwe idees. Die eerste vorm van beskerming wat op die gebied van Outeursreg verleen is, was die sogenaamde "letters patent" verleen deur Koning Edward VI in 1547 waardeur 'n monopolie ten opsigte van boeke aan boekhandelaars wat lede was van die

---

1. Birell, A., The Law & History of Copyright in Books @ 60.

Stationers Company verleen is. In 1637 is die Licensing Act aangeneem wat onder andere die invoer of druk van kopieë van werke verbied het ten opsigte waarvan "the Company of Stationers or any other person or persons have or shall have by any letters patent, order, or entrance in their register books, or otherwise, the right, privilege or authority solely to print, upon pain of loss and forfeiture of such book or books"²). Die Stationers Company was 'n handelsliggaam waarby boekhandellaars kon affilieer en wat Outeursregte namens die lede uitgeoefen het. Geen Outeursregbeskerming is verleen sonder sodanige affiliasie nie. Die Stationers Company het gevolglik 'n monopolie in die boekhandel gevoer. Die woorde "or any other person" en "or otherwise" was die eerste aanduiding van moontlike beheer deur die outeur self, maar dit is egter eers in 1642 na die verval van die Star Chamber en sy wette verwesenlik. Die Stationers Company het steeds namens die outeurs 'n monopolie gevoer oor Outeursregwerke omdat die outeurs se bedingsingsmag te swak was.

In 1709 is die statuut van Anne aangeneem. Hierdie wet het onderskeid getref tussen outeurs en eienaars van werke³).

---

2. Birrel, op cit 61.

3. Laddie, Prescott & Vitoria., The Modern Law of Copyright (1980) 7.

Die wet het ook die Britse gemeneregbeskerming vervang en die uitgangspunt was dat, voor publikasie, dit regverdig was dat outeurs beloon word vir hul werk; dat ander nie hul name sonder hul toestemming mag gebruik nie, dat hulle self besluit of en wanneer hulle die werk wil publiseer asook waar, hoe en hoeveel en dat hulle self moet kon besluit aan wie hulle die werk wou toevertrou. Hierdie regte het hulle egter slegs verkry as hulle dit in terme van die gemenereg voor hierdie wet gehad het. Die statuut het eintlik geen nuwe regte vir die outeur geskep nie en geen oplossing gebied vir beskerming van die Outeursreghebbende self nie. Die effek van hierdie wet blyk duidelik uit Donaldson v Beckett⁴). Die ewige, eksklusiewe reg om sy werk te publiseer wat die outeur voorheen gehad het, is deur hierdie wet ontnem en beperk en vervang met statutêre remedies. Die regte wat die wet wou beskerm is in werklikheid daardeur ontsê sodra die werk gepubliseer is. In 1842 eers is al die voorafgaande wetgewing herroep en vervang met 'n wet⁵) wat bly staan het totdat die Copyright Act van 1911 die voorafgaande wetgewing gekonsolideer en hervorm het. Met ver-

---

4. (1774) 2 Bro Parl Cas 129.

5. 1842 Literary Copyright Act (5 & 6 Vict).

wysing na die voor-1911 wetgewing is opgemerk: "The first observation which a study of the existing law suggests, is that its form, as distinguished from its substance, seems to us bad. The law is wholly destitute of any sort of arrangement, incomplete, often obscure, and, even if it is intelligible upon long study, it is in many parts so ill-expressed, that no one who does not give such study to it can expect to understand it. The common law principles which lie at the root of the law have never been settled. The well-known cases of *Millar v Taylor*, *Donaldson v Beckett* and *Jeffreys v Boosey* ended in a difference of opinion amongst many of the most eminent judges who have ever sat upon the Bench. The fourteen acts of parliament which deal with the subject were passed at different times between 1753 and 1875 (several more were added until 1910). They are drawn so as to be hardly intelligible. Obscurity of style, however, is only of the defects of these acts. Their arrangement is often worse than their style"⁶).

Bogenoemde was die situasie in die Engelse Reg, wat die grondslag van die Suid-Afrikaanse Outeursregwetgewing voor en na uniewording gevorm het. Die Engelse Reg vorm ook die

---

6. Copinger and Skone James., *On Copyright* (1930) 13.

grondslag van die Amerikaanse Outeursregwetgewing - trouens die British Copyright Act van 1909 het tot 1978 in die VSA gegeld toe dit met nuwe wetgewing vervang is ten einde nuwe tegnologie te akkommodeer.

HOOFSTUK 2

OUTEURSREG AS KOMPONENT VAN DIE REGSISTEEM

As onderafdeling van die Immateriële goederereg behoort Outeursreg tot die kategorie van die subjektiewe reg. Gevolglik handel dit oor die verhouding tussen 'n regs subjek en 'n regsobjek. 'n Regsobjek is 'n entiteit wat ekonomiese waarde het en die regs subjek dien tot behoeftebevrediging. Die regs subjek geniet dan ook genots- en beskikkingsbevoegdheid oor die regsobjek¹⁾.

Tradisioneel word regsobjekte ingedeel in:

- 1) Sake, d.w.s. stoflike goed wat een regs subjek teenoor ander toekom.
- 2) Immateriële goed, d.w.s. onstoflike menslike geestesprodukte wat een regs subjek teenoor ander toekom.
- 3) Persoonlikheidsgoed, d.w.s. aspekte van sy eie persoonlikheid wat een regs subjek teenoor ander toekom, en
- 4) Prestasies of vorderingsregte, d.w.s. handeling van 'n ander regs subjek as die reghebbende wat laasgenoemde teenoor ander toekom.²⁾

---

1. Van Syl en Van der Vyfer, Inleiding tot die Regswetenskap (1972) @ 179.

2. Hosten et al, Inleiding tot die SA Reg en Regsleer (1979) @ 290.

By sake is die beskermde objek direk of indirek 'n stoflike voorwerp. Met betrekking tot Immateriële goed sê Van Zyl en Van der Vyfer: "In al hierdie gevalle is dit die idee (die geestesproduk) wat die reghebbende regtens ten opsigte van ander persone toekom, en nie in die eerste plek die stoflike ding waarin die idee vervat is nie"³⁾

Die Wet op Outeursreg 98 van 1978 meld dat geen letterkundige, musiek- of artistieke werk vir Outeursreg-beskerming in aanmerking kom nie, tensy dit op skrif gestel, opgeneem of andersins tot stoflike vorm herlei is.⁴⁾ Die omskrywings van "skrif" en "opname" in artikel 1 van dieselfde wet stem dan ook ooreen met die bogenoemde bepaling. Outeursreg ontstaan sodra die betrokke werk gemaak is en die outeur word gereken as die maker van die werk. "Maak:" word - in die wet bestempel as die eerste vaslegging van die werk in skrif of 'n ander stoflike vorm⁵⁾. Dit moet saamgelees word met art. 2(2) van die wet. Die wet blyk dus stoflike aanbieding van 'n werk te vereis vir die vestiging van Outeursreg in alle werke. Deurentyd waar daar na die wet verwys word, moet egter in gedagte gehou word dat die Wet op

---

3. Van Zyl en Van der Vyfer, op cit 133.

4. Art. 2(2).

5. Art. 44

Outeursreg 98 van 1978, soos gewysig, juis so bewoord is dat dit die Regsposisie op 'n gegewe stadium uitspel. Dit blyk dat die Wet net soos die tradisionele indeling van subjektiewe regte (waarvolgens saaklike regte verbind word met eiendomsreg in materiële voorwerpe soos onderskei van Immateriële goed) die betekenis van stoflikheid beperk tot tasbaarheid. Dit is dan ook tot onlangs as sondanig in die regspraak hanteer⁶).

In Video Parktown North (Pty) Ltd v Paramount Pictures Corporation⁷) word afgewyk van die aanvaarde tradisionele uitgangspunt dat stoflike (tasbare) aanbieding van geestesprodukte 'n vereiste is vir die bestaan van Outeursreg daarin. Die regter sê: "When he who harbours an idea, by dint of his imagination, skill or labour, or all of them, brings it into being in tactile, visible or audible form, capable thereby of being communicated to others as a meaningful conception, or apprehension of his mind, a right of property in that idea immediately comes into existence.

---

6. Dun and Bradstreet (Pty) Ltd v SA Merchants Combined Credit Bureau (Cape) (Pty) Ltd 1968 (1) SA 209 (C): Mondelinge kommunikasie kwalifiseer nie as stoflike reproduksie nie.

7. 1986 (2) SA 623.

The proprietary interest in that object of knowledge is the ownership of it, and is called copyright. It might just as well be called ownership, but we have chosen to call it by another name, reserving 'ownership' as the appellation for the proprietary interest in corporeal things, by way of semantic, but not legal, distinction. In this sense, copyright has sometimes been called 'intellectual property' as indeed it is". Mark Stranex, in sy bespreking van hierdie saak⁸⁾ wys daarop dat die saak Outeursregbeskerming verleen aan iets wat voorheen buite die toepassingsveld van Outeursreg gereken is, nl. die idees wat in die werk beliggaam is sodra dit in enige kommunikeerbare vorm hetsy tasbaar, sigbaar of hoorbaar vasgelê is.

Die beskerming van idees is ook 'n vraagstuk in die Amerikaanse Reg waar daarna verwys word as die "idea/expression dichotomy". Ook daar word die idee nie los van die uitdrukking daarvan beskerm nie: "However Copyright protection does not extend to an idea, procedure, process, system, method of operation, concept, principle or discovery regardless of the form in which it is described, explained,

---

8. 1987, SALJ (Febr) 38.

illustrated or embodied in such works"⁹). Die Amerikaanse wetgewing maak voorsiening vir die beskerming van "original works of authorship fixed in any tangible medium of expression"¹⁰). Dit is ook af te lei uit die omskrywings in art. 101 van dieselfde wet nl. "created": "fixed in a copy for the first time"; "copy": "material objects in which a work is fixed by any method now known or later developed and from which the work can be perceived, reproduced or otherwise communicated either directly or with the aid of a machine or device"; fixed in tangible medium": "when its embodiment in a copy or phonorecord by or under the authority of the author, is sufficiently permanent or stable to be perceived, reproduced or otherwise communicated for a period of more than transitory duration. A work consisting of sounds, images or both that are being transmitted, is fixed if a fixation of the work is being made simultaneously with its transmission".

Die statutêre posisie lyk dus feitlik dieselfde as dié in Suid-Afrika. Die belang van inligting en beskikbare kommunikasiesisteme plaas die uitruil en verspreiding van idees sterk op die voorgrond. Die wetgewende stelsel in die

---

9. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 102 (b)

10. Ibid

VSA maak gelukkig 'n deur oop vir die beskerming van idees per se deur Outeursreg. Hoewel art. 102 (b) van die Federale Outeursregwetgewing die beskerming van idees verbied, gee art. 301 van dieselfde wet aan individuele state die bevoegdheid om wel sodanige beskerming te verleen. Dit bring mee dat 'n federale reg en beleid om idees vryelik te kan gebruik geskend sal word deur 'n reg van individuele state, maar sò 'n probleem val buite die bestek van hierdie tesis.

Daar is 'n probleem rondom die interpretasie van die vereiste vir die erkenning van 'n regsobjek dat dit 'n selfstandige bestaan moet kan voer. Kohler, die skepper van onstoflike eiendom¹¹), het in die negentiende eeu al gesê dat geestesprodukte, solank dit binne die mens bly, ressorteer onder persoonlikheidsregte, maar sodra dit 'n selfstandige karakter aanneem en sodoende vatbaar word vir uitbuiting word dit self die objek van beskerming afgeskeie van die persoonlikheid. Dit is waarom Outeursreg vandag beskou word as sou dit onstoflike goed wat buite die mens geleë is, beskerm.

---

11. Joubert, W.A., Grondslae van die Persoonlikheidsreg (1953) 121.

I Wat behels "selfstandige bestaan"?

Kohler se tradisionele standpunt is dat die geestesproduk deur die een of ander tegniese beliggaming omgesit moet word in 'n hanteerbare vorm¹²⁾. Sodanige geestesproduk word nogtans onderskei van stoflike sake wat uitsluitlik deur eiendomsreg gedek word. Hanteerbaarheid dui nie net op fisiese beheer nie, maar is wyd genoeg om bv. selektiewe mededeling en beklemtoning van inligting in onstoflike uitsendings¹³⁾ te omvat. Hoewel die positiewe reg vereis dat ideële objekte in 'n materiële vorm vervat moet wees¹⁴⁾, word persoonlikheidsregte immers ten spyte van hul onstoflike bestaan as erkende regsobjek aanvaar. Joubert sê 'n regsobjek kan enigiets wees wat ekonomies waardeerbaar is solank as wat dit genoegsaam bepaald, omlin en afgeskei van die persoonlikheid is ten einde genots- en beskikkingsbevoegdheid daaroor vir die reghebbende moontlik te maak¹⁵⁾. Net soos Kohler beskou Joubert dus "selfstandigheid" nie as beperk tot materiële bestaan nie.

---

12. Joubert, op cit 21.

13. Sien "Uitsendings" Hfst 12.

14. Hosten et al., Inleiding tot die SA Reg en Regsleer. (1979) 292, voetnoot 9.

15. Joubert op cit 119-120

Ook prof C.G. van der Merwe neem hierdie standpunt in in sy boek oor die Sakereg¹⁶⁾.

II Hoe raak hierdie vereiste Outeursregwerke?

Professor Copeling verskaf die antwoord op hierdie vraag¹⁷⁾ Hy wys op die tradisionele opvatting dat daar geen Outeursreg in idees bestaan nie, dat die ware objek van beskerming die vorm is waarin die idees uitgedruk word en dat hierdie vorm 'n stoflike (tasbare) moet wees. Aanhangers van hierdie opvatting staan daarby dat daar geen Outeursreg in die onstoflike is nie: "It (i.e. copyright) is concerned only with the copying of physical material and not with the reproduction of ideas" ¹⁸⁾. Die Engelse regspraak volg hierdie benadering, wat, hoewel nie bindend op die Suid-Afrikaanse hofe, tog van groot oorredende krag is vanweë ons historiese verbintenisse met die Engelse Reg. So is byvoorbeeld in *Sutton Vane v Famous Players Film Co* opgemerk: "The copyright protected is not the idea... but... the words and dramatic incidents in which that idea was em-

16. Van der Merwe, C.G., *Sakereg* (1979) eerste uitgawe @ 20.

17. Copeling A.J.C. *The Nature and Object of Copyright* (1969) 2 CILSA 242.

18. Copinger & Skone James, *On Copyright* (1930) tiende uitgawe para 1.

bodied"¹⁹); en in Kelly v Cinema Houses Ltd: "... it is trite law that there is no book copyright in ideas; and it has long been known that all the valuable portions of an intellectual work can be 'lifted' by a stranger and published to the world provided he is willing to take the trouble of putting the matter in his own words ²⁰). Albei sake verwys na "word" en impliseer geskrewe of gedrukte eerder as gesproke vorm.

Professor Copeling bevraagteken die ontkenning van Outeursreg in idees. Idees omskryf hy as "any product of mental labour fulfilling some function in the creation of a literary or artistic work"²¹). Vervolgens kyk hy wat in letterkundige en artistieke werke 'n produk van die mens se brein verteenwoordig. Hy bevind dat dit primêr die idee is wat in die werk beliggaam is, maar hy gee toe dat die vorm van aanbieding soms 'n mate van geestelike arbeid verg byvoorbeeld 'n kunstenaar se hantering van die kwas - in welke geval beide die idee en vorm die objek van beskerming uitmaak. Dikwels egter is die uitdrukking van idees in 'n waarneembare vorm bloot 'n meganiese handeling in welke

---

19. Macg. Cop. Cas. (1928-35) 6 op 3.

20. Macg. Cop. Cas. (1928-35) 362.

21. Copeling, A.J.C., The Nature and Object of Copyright (1969) 2 CILSA 242.

geval die idee per se die objek van beskerming uitmaak, mits die idee natuurlik oorspronklik is.

Professor Copeling sê voorts dat die howe altyd vinnig is om te protesteer teen Outeursreg in idees, maar dat hulle uitsprake tekens toon van 'n begeerte om tog die idee onderliggend aan die waarneembare vorm tot objek van beskerming te maak. Hy sê dit na aanleiding van die sake *Rees van Melville*²²⁾ en *Sutton Vane v Famous Players Film Co*²³⁾ waar die toe-eiening van die insidente van 'n toneelstuk as skending gereken is ten spyte daarvan dat die oorspronklike werk nie gereproduseer is nie. So ook *Corelli v Gray*²⁴⁾ en *Kelly v Cinema Houses Ltd*²⁵⁾ waar Outeursreg nie beperk is tot die woordorde of taalgebruik nie, maar aangewend is ten opsigte van die dramatiese insidente van 'n roman. Sulke gemengde gevoelens blyk ook uit Suid-Afrikaanse sake soos *Natal Picture Framing Co Ltd v Levin*²⁶⁾: "It has been pointed out that there is no copyright in ideas, but merely in the representation of ideas. Still the idea represented may have an important bearing on the question

22. Macg. Cop. Cas. (1911-16) 96, 168.

23. Macg. Cop. Cas. (1928-35) 6.

24. 30 TLR 116, Macg. Cop. Cas. (1911-16) 167.

25. Macg. Cop. Cas (1928-35) 362.

26. 1920 WLD 35

whether one picture is a copy or colourable imitation of another", en West v Francis: "A copy is that which comes so near to the original as to give every person seeing it the idea created by the original.²⁷⁾.

Waar seleksies en aanhalings uit tekste ter sprake kom, sê die houe hulle beskerm die oordeel en vernuf wat bestee is om die aanhaling of seleksie uit te sonder. Vernuf en oordeel is egter komponente van die gees, d.w.s. die idee.

Professor Copeling sê ook die wetgewer blyk te dink dat dit meer as die vorm is wat beskerm word, aangesien die Wet op Outeursreg 93 van 1978 die maak van 'n verwerking as skending aanmerk terwyl hierdie handeling omskryf word as die reproduksie van die essensiële idees eerder as die vorm waarin dit beliggaam is.

Die bogenoemde redenasies van professor Copeling bevestig die onstoflike aard van die regsobjek van Outeursreg. Hierdie objek moet egter ook selfstandig kan bestaan. Dit is waarom professor Copeling sê dat dit wat die sintuie nie kan waarneem nie die reg nie kan erken of beskerm nie. Die onstoflike objek moet dus uitgedruk word in 'n uiterlik waarneembare vorm. "Werk" beteken dan ook meer as blote

---

27. (1822) 5 B. SA 1d 737 op 743.

geestesarbeid; dit is sodanige arbeid wat waarneembaar is na buite. Professor Copeling stel dit egter dat aanbieding in 'n waarneembare vorm bloot 'n vereiste is vir die bestaan van Outeursreg soortgelyk aan registrasie by patente.

Professor Copeling vra dan die kernvraag: As idees in 'n uiterlik waarneembare vorm aangebied moet word, is dit nodig dat dit stoflik moet wees?

Professor Copeling sê die ratio van die wetgewer vir die vereiste van stoflike aanbieding ten opsigte van letterkundige, musiek en artistieke werke²⁸) is dat dit dien ter bewys van Outeursreg en die skending daarvan, maar hy sê dat selfs stoflike aanbieding nie daardie doel dien nie tensy die werk aan andere gekommunikeer word. Daarom is dit sy eie mening dat al wat vereis word 'n kommunikeerbare vorm is. Daar bestaan immers reeds beskerming vir mondelinge kommunikasies in die vorm van die remedie vir onregmatige mededinging. Dit blyk dus dat professor Copeling stoflikheid hanteer in die eng betekenis van tasbaarheid en dit daarom onderskei van kommunikeerbare vorm. Hierdie standpunt vind ook steun by Van den Bergh wanneer hy sê: "the object of copyright is neither idea, nor form, nor the symbiotic relation of idea plus form, nor the component of skill and labour, but the whole work as a text-totality with meaning

---

28. Wet op Outeursreg 93 van 1978, art 2(2).

potential".²⁹⁾ In *Dun and Bradstreet (Pty) Ltd v SA Merchants Combined Credit Bureau Ptyd Ltd*³⁰⁾ egter, is die mondelinge kommunikasie van die inhoud van 'n Outeursregwerk as onregmatige mededinging aangemerkt en nie as Outeursregending nie omdat daar geen stoflike reproduksie plaasgevind het nie. Van der Merwe ³¹⁾ neem die standpunt in dat stoflikheid hedendaags nie meer net op tasbaarheid dui nie, maar enigiets insluit wat deur die mens se vyf sinne waargeneem kan word. Dit sal beteken dat "stoflike vorm" in terme van die Wet op Outeursreg 93 van 1978 en "kommunikeerbare vorm" in terme van professor Copeling se benadering as sinonieme beskou kan word.³²⁾

Van der Merwe gaan in besonder in op die vereiste vir 'n regsobjek dat dit 'n selfstandige entiteit moet wees.³³⁾ Volgens hom beteken dit dat 'n objek nie 'n bestanddeel van 'n ander saak moet wees nie, maar afsonderlik, bepaald en afgebaken moet wees soos vloeibare water, gasse en vrye lug wat eers in afsluitbare houers vasgevang moet wees voordat dit selfstandig kan bestaan.³⁴⁾ Sodoende word fisiese ge-

---

29. Van den Bergh, H.J.C., *Die objek van Outeursreg* (1934) 9 TRW 28.

31. Van der Merwe, op cit 20-21.

32. Ibid

33. Ibid

34. Ibid

nots- en beskikkingsbevoegdheid daaroor moontlik gemaak. Hierdie definisie is versoenbaar met die vereiste van stoflike (tasbare) vorm ten opsigte van die meerderheid tradisionele Outeursregwerke, maar dit hou nie stand in die lig van moderne tegnologiese ontwikkelings soos direkte uitsendings en programdraende seine nie, aangesien die laasgenoemde werke nie noodwendig altyd vatbaar is vir die vereiste van stoflike (tasbare) vaslegging nie. Al is daar in diësulke gevalle nie sprake van afsluitbare houters nie, word hierdie werke nogtans deur die Wet op Outeursreg 23 van 1978 beskerm. Waar 'n werk wel in tasbare vorm bestaan, is daar wel 'n afsluitbare houer; maar dit is bloot 'n toevalligheid. Professor Van der Merwe se beskouing van selfstandigheid is miskien voldoende vir die Sakereg, maar te eng om deurlopende op die gebied van Outeursreg te geld. As in ag geneem word dat Outeursreg ingevolge die tradisionele indeling van subjektiewe regte onderskei word van saaklike regte, dan blyk die grondslag van die onderskeid te wees dat Outeursreg 'n onstoflike in plaas van stoflike objek het wat, anders as by saaklike regte, nie noodwendig in afsluitbare houters vasgevang hoef te wees nie. Professor Copeling sê dan ook dat hierdie benadering die moontlikheid van Outeursreg in mondelinge kommunikasie inhou.³⁵⁾

---

35. Copeling A.J.C.

Van der Merwe gaan voort om "buite die mens geleë" as 'n afsonderlike kenmerk van 'n regsobjek, losstaande van selfstandigheid, te bespreek.³⁶⁾ Volgens hom is 'n werk buite die mens geleë wanneer dit nie meer in verband met die outeur se persoonlikheid gebring word nie en dus nie meer van sodanige persoonlikheid afhanklik is vir die voortbestaan van so 'n werk nie. Hierdie doel word wel bereik deur stoflike aanbieding van Outeursregwerke soos deur professor Van der Merwe omskryf. Dieselfde definisie is egter wyd genoeg om die vereiste van selfstandigheid te omskryf en sodoende 'n eenvormige grondslag vir alle Outeursregwerke daar te stel. Selfstandig, afgeskeie van die persoonlikheid en buite die mens geleë moet dus as sinonieme beskou word.

Du Flessis ³⁷⁾ het weer gaan kyk na wat die definisie van Outeursreg openbaar. Sy wys op die algemene neiging om Outeursreg negatief te definieer. As voorbeeld meld sy professor Copeling se definisie van Outeursreg as daardie reg wat setel in die outeur van elke oorspronklike letterkundige of artistieke werk wat hom in staat stel om die ongemagtigde kopiëring daarvan te verhoed. ³⁸⁾

---

36. Van der Merwe, op cit. 19

37. Du Plessis, E.D., (1976) Codicillus no 1, 17.

38. Copeling, A.J.C., Copyright Law in South Africa (1969) 5.

Professor Copeling gee wel toe dat 'n positiewe definisie ook moontlik is: "... it will be noticed that ... copyright is defined as a negative right ... this is purely a matter of approach. For those who regard all rights as being positive of nature - even those which arise from obligationes non faciendi - the following definition will no doubt be preferable: 'Copyright is the right which rests in the author of any original literary or artistic work, by virtue of which he obtains the sole power to reproduce the work and to exploit its commercial potentialities'³⁹). Du Plessis voel dat Outeursreg beide 'n positiewe en negatiewe sy het, aangesien elke reg die keersy van 'n plig om daardie reg te respekteer, bevat. Sy skryf die negatiewe definisie toe aan die aard van die beskermde objek. Volgens haar is die objek "the fruits of original creative labours of the mind, even if they are immaterial". Omdat die onstoflike objek, anders as by stoflike sake, nie vatbaar is vir die positiewe eienskappe van eiendomsreg nl. genots- en beskikkingsbevoegdheid deur middel van direkte fisiese beheer nie, kan dit meer effektief beskerm word deur 'n beklemtoning van die negatiewe sy. Video Parktown North (Pty) Ltd v Paramount Pictures Corporation kritiseer die negatiewe definisie van Professor Copeling: "... it is no more

---

39. Ibid op cit.7

negative in notion or effect than is property in a res... It is the right, a common law at least, ... to do what one pleases with the thing to which it relates, use it, consume it or exploit it". Die negatiewe sy van Outeursreg is bloot insidenteel tot hierdie regte. Die onstoflike objek kan selfs deur blote waarneming toegeëien word. Negatiewe regte spruit uit obligationes non faciendi wat 'n verhouding tussen twee regssubjekte skep en waarby geen regsobjek betrokke is nie terwyl by Outeursreg daar altyd 'n regsobjek betrokke is - al is dit 'n onstoflike. Sy beklemtoon dus ook dat stoflikheid (tasbaarheid) nie uitsluitlik 'n sinoniem vir "selfstandigheid" is nie. Ook Stranex sê Outeursreg is die eiendom in 'n idee wat in tasbare, sigbare of hoorbare d.w.s. sintuiglik waarneembare, vorm vasgelê is.⁴⁰). Die mening van die skrywers blyk dus te wees dat stoflike (tasbare) bestaan nie die enigste maatstaf vir die selfstandigheid van 'n objek van Outeursreg is nie. Weens die snelle tegnologiese ontwikkeling het daar aan Outeursreg uitbreidings gekom ten opsigte van veral die beskermde werke en die handeling wat skendings van Outeursreg daarstel. Die Wet op Outeursreg 98 van 1978 bevat geen omvattende definisie

---

40. Stranex, M., 1987 SALJ (Febr) 33 (Vonnisbespreking Video Parktown North (Pty) Ltd v Paramount Pictures Corporation 1986 (2) SA 623).

van Outeursreg nie, omdat dit feitlik onmoontlik geword het.

Daar moet egter gekyk word na die bepalings van die wet met betrekking tot die vraagstuk onder bespreking, aangesien Outeursreg 'n sogenaamde "creature of statute" is.

HOOFSTUK 3

VEREISTES VIR DIE VESTIGING VAN OUTEURSREG

Voor 1965 is alle letterkundige, dramatiese, artistieke en musiekwerke beskerm mits dit oorspronklik was en nie strydig met die boni mores nie. Dit was verder vereis dat hierdie werke gepubliseer moes word en dit is daarom dat beeldeffekte per se nie beskerm is nie.¹⁾

Die Wet op Outeursreg 63 van 1965 het bykomend ook nog vereis dat die outeur van 'n ongepubliseerde werk 'n gekwalifiseerde persoon moet wees toe die werk gemaak is en dat die eerste publikasie van 'n gepubliseerde werk in die Republiek moes plaasgevind het òf dat die outeur daarvan 'n gekwalifiseerde persoon moes wees toe die werk gemaak is.

Die Wet op Outeursreg 98 van 1978 stel vandag nog min of meer dieselfde vereistes voordat Outeursregbeskerming aan werke verleen word. Dean sê egter moraliteit is nie 'n vereiste vir vestiging van Outeursreg nie, maar dat nievol-doening daaraan Outeursreg bloot onafdwingbaar maak²⁾.

---

1. Tate v Fullbrook (1908) 1 KB 321; Tate v Thomas (1921) 1 Ch 503.

2. Dean, O.H., Handbook of South African Copyright Law (1987) 1-9

Hierbenewens is stoflike vaslegging van alle werke as vereiste toegevoeg. Dit blyk uit artikel 2(2) van die wet wat stoflike aanbieding vereis ten opsigte van letterkundige, artistieke en musiekwerke, saamgelees met artikel 44 wat vereis dat alle werke "vervaardig" moet wees voordat dit vatbaar word vir Outeursregbeskerming en "vervaardig" word omskryf as eerste vaslegging in skrif of ander stoflike vorm³).

In die Federale Amerikaanse Outeursregwetgewing⁴) word feitlik dieselfde vereistes vir die vestiging van Outeursreg in 'n werk gestel.

I Oorspronklikheid

Vandat oorspronklikheid as 'n vereiste gestel is, was daar probleme daarmee. Dit was nie duidelik of die vereiste betrekking het op die idee of die stoflike vorm waarin die idee vervat is nie.

Wat ook al oorspronklik moet wees, is wat die wetgewer wil beskerm. Die tradisionele standpunt, soos gesteun deur onder andere Copinger en Skone James, was dat nie die idee nie, maar die stoflike vorm waarin die idee vervat is, beskerm

---

3. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art.1

4. 17 USC SS 101 - 810 (1976)

word. Die implikasie is dus dat die vereiste van oorspronklikheid slaan op die oorspronklikheid van die stoflike voorwerp. Professor Copeling praat slegs van die beskerming van die "werk"⁵⁾. Die werk hoef nie die produk van vindingryke, nuwe gedagtes of idees te wees nie en hoef ook nie in 'n vorm sonder presedent uitgedruk te wees nie. Oorspronklikheid verwys volgens hom nie na die idee of die vorm waarin dit vervat is nie, maar na die geestesarbeid wat bestee is in die uitvoering van die werk. Steun hiervoor is te vinde in *University of London Press Ltd v University Tutorial Press* waar gesê is: "Copyright Acts are not concerned with the originality of ideas, but with the expression of thought, and in the case of 'literary work' with the expression of thought in print or writing. The originality which is required relates to the expression of thought. But the Act does not require that the expression must be in an original or novel form"⁶⁾. Ook in *MacMillan v K & J Cooper* is gesê: "The question is not whether the materials which are used are entirely new and have never been used before... The true question is whether the same plan, arrangement and combination of materials have been used before for the same purpose or for any other

---

5. Copeling, A.J.C. Copyright Law in South Africa (1969) @ 47

6. (1916) 2 601 op 608.

purpose... He may have borrowed much of his materials from others, but if they are combined in a different manner from what was before... he is entitled to a copyright"⁷⁾. Die arbeid en vernuf aangewend verleen 'n kwaliteit aan die materiaal waarop dit aangewend is wat die materiaal nie daarsonder gehad het nie en wat die eindproduk dus onderskei van die materiaal self⁸⁾. Die verwysing na "materiaal" impliseer stoflike (tasbare) aanbieding en is toe te skryf aan die feit dat stoflikheid (tasbaarheid) 'n vereiste vir die objek van Outeursreg was omdat dit feitlik die enigste bekende en onafhanklike medium van kommunikasie was.

Die Wet op Outeursreg 93 van 1978 het aanvanklik bepaal dat geen Outeursreg kon vestig in 'n werk tensy voldoende arbeid en kundigheid aan die dag gelê is om aan die werk 'n nuwe en oorspronklike karakter te gee nie⁹⁾. In hierdie verband is daar in *Kalamazoo Div. (Pty) Ltd v Gay*¹⁰⁾ gesê: "Originality in this regard refers to original thought or expression of thought". Professor Copeling wys egter daarop dat arbeid en

---

7. (1923) 40 TLR 136 op 133

8. *Mac Millan & Co v F & J Cooper* (1923) 40 TLR 136

9. Art. 2(2)(a).

10. 1978(2) SA 134 C.

kundigheid komponente van die gees is en dat die onstoflike idee eintlik die objek van Outeursreg- beskerming is en gevolglik aan die oorspronklikheidsvereiste moet voldoen. Hy gee egter ook toe dat die blote kopiëring, dit wil sê stoflike vaslegging van idees, opsigself ook geestesarbeid kan verg en dan saam met die idee die objek van Outeursregbeskerming kan uitmaak.¹¹⁾.

Die vereiste van oorspronklikheid kan dus verband hou met beide die idee en die stoflike vorm waarin dit vervat is. Na die wysiging deur die wetgewer van artikel 2 van wet 98 van 1978 in 1980 word geen werk beskerm nie "tensy dit oorspronklik is". "Werk" beteken volgens professor Copeling meer as 'n blote idee of stoflike vorm - dit is oorspronklike idees wat deur die hele publiek waargeneem kan word.¹²⁾.

Hy neem die standpunt in dat die idees oorspronklik moet wees, maar net beskerm word solank dit in 'n uiterlik waarneembare vorm aangebied word. Hy verwys nie uitsluitlik na tasbare aanbieding nie omdat die afwesigheid van 'n materiële voorwerp nie beteken dat geen geestesarbeid aan

---

11. Copeling, A.J.C., The Nature and Object of Copyright (1969) 2 CILSA 242.

12. Copeling, A.J.C., The Nature and Object of Copyright (1969) 2 CILSA 242.

die werk bestee is nie. Die huidige wet vereis egter in terme van artikel 2(2) en 44 dat wat ook al oorspronklik moet wees, steeds in 'n stoflike vorm vervat moet wees. Die afleiding wat hieruit gemaak kan word is dat idees, solank dit in 'n stoflike vorm vasgelê is, die objek van Outeursregbeskerming is. Oorspronklikheid is ook die primêre vereiste in die Amerikaanse Reg en geniet 'n identiese betekenis aan dié van die Suid-Afrikaanse Reg. Oorspronklikheid kan ook daar betrekking hê op sowel die intellektuele geestesproduk en die uitdrukking daarvan.

II Publikasie

Eerste publikasie van werke in Brittanje is al voor 1911 as vereiste vir die beskerming van letterkundige, dramatiese artistieke en musiekwerke gestel. Dit is gedefinieer as die uitreik van kopieë aan die publiek en het openbare opvoering van dramatiese en musiekwerke asook die uitstalling van artistieke werke ingesluit. Publikasie was dus nie gekoppel net aan tasbare aanbieding van werke nie.

Die Wet op Outeursreg 63 van 1965 het ook eerste publikasie van werke in die Republiek vereis en het "publikasie" omskryf na gelang en van die tipe werk wat ter sprake was. Dit is as vereiste gestel ten opsigte van alle gepubliseerde werke. Met betrekking tot die tradisionele werke het dit die uitreik van reproduksies aan die publiek behels; met

betrekking tot rolprente die verkoop of verhuur of beskikbaarstelling van kopieë daarvan en met betrekking tot klankopnames is geen omskrywing gegee nie. "Reproduksie" het dieselfde betekenis as kopie gehad nl. enige artikel wat die werk of 'n substansiële deel daarvan bevat. Mondelinge publikasie was nie moontlik nie omdat dit nie voldoen aan die definisie van die uitreik van reproduksies (in die meervoud) nie. Die implikasie is dat tasbare aanbieding van gepubliseerde werke 'n vereiste was.

Die Wet op Outeursreg 98 van 1978 omskryf "publikasie" duidelik¹³).

Behalwe in geval van rolprente, behels dit die uitreik van kopieë aan die publiek met die toestemming van die Outeursreghebbende in voldoende hoeveelhede om in die publiek se redelike behoefte te voorsien. Publikasie in geval van rolprente behels die verkoop of verhuur of beskikbaarstelling van kopieë aan die publiek. Publikasie is dus afhanklik van die bestaan van kopieë en die uitreik of beskikbaarstelling daarvan in voldoende hoeveelhede aan die publiek. "Kopie" word in artikel 1 van die wet omskryf as "'n reproduksie in skrifvorm of in die vorm van 'n opname of 'n rolprent of in enige ander stoflike vorm: Met dien ver-

---

13. Art. 1.

verstande dat 'n voorwerp nie as 'n kopie van 'n boukundige werk gereken word nie tensy die voorwerp 'n gebou of 'n model van 'n gebou is". Vir doeleindes van publikasie kan "kopie" en "stoflike (tasbare) reproduksie" as sinonieme beskou word. Stoflikheid blyk dus ook 'n vereiste vir die bestaan van Outeursreg in gepubliseerde werke te wees. Hierdie vereiste is egter slegs van teoretiese waarde vir uitsendings en programdraende seine wat uiteraard nie vir publikasie in die bogenoemde betekenis vatbaar is nie. Daarom dan is die openbare opvoering van letterkundige werke die oorsend van werke in 'n verspreidingsnetwerk asook die uitsending van werke, die uitstalling van artistieke werke en die konstruksie van boukundige werke nie publikasie in terme van die wet nie ¹⁴⁾. Nogtans word uitsendings en programdraende seine as Outeursregwerke beskerm. In die geval van uitsending moet dit in die Republieke vervaardig wees¹⁵⁾ en in die geval van programdraende seine moet die oorsending na die satelliet vanuit die Republiek plaasvind¹⁶⁾.

Tasbare aanbieding behoort nie 'n absolute vereiste vir publikasie te wees nie. Mondelinge publikasie is immers in

---

14. Wet op Outeursreg 98 van 1978, Art. 42(d)

15. Ibid, art 4(b)

16. Ibid, art.4(c)

die Engelse Reg voor 1911 moontlik geag: "On the other hand I do not doubt that a lecturer who addresses himself to the public generally, without distinction of persons or selection or restriction of his hearers, has,... abandoned his ideas and words to the use of the public at large, or in other words has himself published them¹⁷). 'n Benadering soos dié van Professor Copeling¹⁸) dat eerste kommunikasie in die Republiek moet plaasvind, sal 'n eenvormige grondslag vir al die kategorieë werke daarstel, maar dit sal dan strydig kan wees met die bepalinge van artikesl 2(2) en 44 rakende stoflike (tasbare) aanbieding as vereiste vir die vestiging van Outeursreg.

III. Gekwalifiseerde persoon

Die vereiste dat 'n outeur 'n gekwalifiseerde persoon moet wees toe die werk gemaak is, geld ten opsigte van ongepubliseerde werke en in die alternatief tot publikasie by gepubliseerde werke. Daar moet eers vasgestel word wanneer 'n werk gemaak of vervaardig is voordat die kwessie van nasionaliteit, domicilium of verblyf oorweeg kan word. "Vervaardig" word deur die wet beskryf as die eerste vas

17. Caird v Sime (1937) 12 App. Cas. 326 op.344.

18. Copeling, A.J.C. The Nature and Object of Copyright (1969) 2 CILSA 242 en Copyright in Idea 1965 THRHR 3.

legging in skrifvorm of enige ander stoflike vorm¹⁹⁾.

Dit blyk dus dat selfs ongepubliseerde werke in stoflike vorm vasgelê moet wees voordat dit vir Outeursregbeskerming in aanmerking kom. Net soos in die geval van publikasie is die beperking van "maak" tot tasbare aanbieding te eng in die lig van uitsendings en programdraende seine wat ook in ontasbare vorm kan bestaan. Die vereiste van gekwalifiseerde persoon toe die werk gekommunikeer is, sal ook hier 'n beter oplossing wees, maar steeds strydig met die bepalinge van artikels 2(2) en 44 van die wet.

Hoewel die wet ook bevestig dat die onstoflike idees die objek van beskerming uitmaak²⁰⁾, stel die wet stoflike aanbieding daarvan as 'n onaanvegbare vereiste vir alle werke. Die idees, mits in stoflike vorm vasgelê, word dus beskerm. Stoflikheid word in die Wet op Outeursreg 98 van 1978 deurgaans geassosieer met tasbare vaslegging van Outeursregwerke.

'n Skuiwergat bestaan egter wel ten opsigte van uitsendings en programdraende seine waar materiële beliggaming nie so 'n

---

19. Wet op Outeursreg 93 van 19

20. Sien "Oorspronklikheid" supra Hfst 3 I.

prominente rol speel nie. Die weg word dan ook gebaan vir die aanvaarding van professors Copeling en Van der Merwe se uitgebreide definisie van stoflikheid.

HOOFSTUK 4

OUTEURSKAP

Onder die Engelse Reg wat tot en met 1965 in Suid-Afrika nagevolg is, is die outeur oor die algemeen beskou as die maker of skepper van die werk, dit wil sê die een wat die werklike handeling verrig het om die werk daar te stel. Dit was dus nie die persoon met die idee in sy kop nie, maar die een wat letterkundige¹⁾ of musiekwerke op skrif gestel het, artistieke werke uitgebeeld het²⁾, rolprente gemaak het, die eerste plaat wat 'n klankopname bevat, besit het en die eienaar was van die materiaal waarop 'n foto geneem is.

Die Wet op Outeursreg 63 van 1965 het 'n soortgelyke standpunt ingeneem. Die Outeur, die draer van Outeursreg, is beskou as die skepper of maker van 'n werk. Die wet op Outeursreg 98 van 1978 definieer egter die begrip "outeur" na gelang van die tersaaklike kategorie van werk.³⁾ In die geval van die tradisionele werke is die outeur steeds die maker of skepper daarvan. "Maak" word beskryf as die eerste vaslegging van 'n werk in skrifvorm of in enige ander

-
1. Cummins v Bond (1927) 1 Ch 167; Tate v Thomas (1929) 1 Ch 503.
  2. Kenrick & Co v Lawrence & Co (1920) 25 QBD 99.
  3. Art.1.

stoflike vorm⁴). Die regspraak vereis gevolglik dat die persoon minstens 'n substansiële bydrae moet lewer tot die fisiese uitdrukking van idees om as outeur aangemerkt te word: "A person may have a brilliant idea for a story, or for a picture, or for a play, and one which appears to him to be original; but if he communicates that idea to an author or an artist or a playwright, the production which is the result of the communication of the idea to the author, or artist, or playwright is the copyright of the person who had clothed the idea in form... and the owner of the idea has no rights in that products:⁵). Die titel van outeur word dus verwerf deur die stoflike uitdrukking van idees. Professor Copeling sê egter dat stoflike uitdrukking van idees meer as 'n blote meganiese handeling moet wees, aangesien oorspronklike geestesarbeid met hierdie stoflike uitdrukking gepaard moet gaan. Dieselfde geestesarbeid wat 'n idee oorspronklik maak, bepaal ook wie die outeur is en outeurskap is nie afhanklik slegs van stoflike aanbieding van 'n werk nie. Dit blyk ook uit die onnatuurlike interpretasies van "outeur" in die 1965 wet bv die eienaar

---

4. Art. 2(2) en 44.

5. Kenrick & co v Lawrence & Co supra; Cummins v Bond supra; Donohue v Allied Newspapers Ltd (1938) Ch. 106-109.

van die materiaal waarop 'n foto vasgelê is, die besitter van die eerste plaat wat 'n klankopname bevat, die persoon vanaf wie se perseel 'n uitsending plaasvind en die persoon wat die reëlings vir die maak van 'n rolprent tref. In geen-een van hierdie gevalle is die outeur noodwendig betrokke by die vaslegging van die werk nie, maar word hulle steeds as regssubjekte van Outeursreg beskerm. In terme van die Wet op Outeursreg 98 van 1978 is die outeur van 'n foto nou die samesteller daarvan, dié van rolprente en klankopnames is die persoon wat die reëlings vir die maak daarvan tref, die uitgewer met betrekking tot gepubliseerde uitgawes en in die geval van uitsendings en programdraende seine is dit die persoon of organisasie wat die uitsending of oorsending veroorsaak.⁶⁾ Die onnatuurlike interpretasie van "outeur" is dus grootliks behou, maar sodanig aangepas dat die outeur in elke geval minstens 'n mate van beheer het oor die proses van stoflike vaslegging soos deur die wet vereis word⁷⁾. Die definisie van "outeur" is hierdeur in lyn gebring met die vereiste van die lewering van 'n substansiële bydrae tot stoflike aanbieding van oorspronklike idees voordat Outeursreg in 'n werk vestig.

---

6. Art. 1.

7. Art. 2(2) en 44.

Ook die definisie van "outeur" dui dus daarop dat stoflike aanbieding van 'n werk 'n vereiste vir die vestiging van Outeursreg daarin is.

HOOFSTUK 5

"EIENDOM IN OUTEURSREG

Sedert die sewentiende en agtiende eeu al is dit nie duidelik of Outeursreg in die aard van 'n gemeenregtelike eiendomsreg is of bloot 'n privilegie ontleen aan die wetgewer nie¹⁾.

Eiendomsreg is 'n absolute reg op stoflike sake. Dit impli- seer 'n onbereidwilligheid om die saak met andere te deel en die moontlikheid van genots- en beskikkingsbevoegdheid oor die saak. In Suid-Afrika is die Romeinsregtelike eiendoms- begrip as 'n ondeelbare reg aanvaar. Eiendomsreg vereis dus 'n stoflike objek wat oorgedra kan word deur middel van lewering daarvan en ook vir eksekusie vatbaar is²⁾.

Outeursreg daarteenoor lewe deur kommunikasie. Die doel is juis om Outeursregwerke aan die wêreld te publiseer: "Publication is dedication to the public subject to such terms and conditions as wisdom or prudence may ask for, and justice or generosity may allow³⁾. Outeursreg setel in onstoflike geestesprodukte en is nie absoluut nie soos blyk

---

1. Birrel, op cit 10-18

2. Van der Merwe, op cit 108.

3. Birrel, op cit 17.

uit die statutêre uitsonderings op outeurs as Outeursreg-hebbendes⁴⁾ en die statutêre verwerre rakende skendings van Outeursreg⁵⁾. Fisiese genots- en beskikkingsbevoegdheid oor die onstoflike objek is nie moontlik nie, gevolglik is Outeursreg nie vatbaar vir eksekusie nie en vind oordrag van Outeursreg plaas deur middel van cessie⁶⁾. Dit blyk uit die feit dat oordrag van eiendomsreg in 'n boek nie ook outomaties oordrag van die Outeursreg daarin is nie en andersom. Daar is immers twee tipes regsobjekte ter sprake nl materiële goed, dit wil sê stoflike sake, wat deur middel van lewering oorgedra word en immateriële goed, dit wil sê Outeursreg, wat deur middel van cessie oorgedra word. Die twee is onafhanklik en afsonderlik oordraagbaar, hoewel die houe dit soms as 'n onnatuurlike dissosiasie van twee soorte eiendom beskou⁷⁾. Daarom ook is toekomstige Outeursreg oordraagbaar selfs nog voordat dit in stoflike vorm bestaan. Verder is Outeursreg in teenstelling met eiendomsreg wel 'n deelbare reg.

Outeursreg is volgens sy aard dus nie versoenbaar met die gemeenregtelike eiendomsbegrip nie. Nogtans word die terminologie van eiendomsreg voortdurend met verwysing na

---

4. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art. 21.

5. Ibid, art. 12-19

6. Video Parktown North (Pty) Ltd van Paramount Pictures Corporation 1986 (2) SA 623.

7. London Printing & Publishing Alliance Ltd v Cox (1891) 5 Ch 291 op 304.

Outeursreg gebruik: "You may find it in the fragments of Gregorius' and Hermogene's codes, and in all the codes from Justinian down to the codes of Louis and De Eaux - that the sweat of a man's brows, and the exsudations of a man's brains, are as much a man's own property, as the breaches upon his backside⁸). Copinger en Skone James sê Outeursregwerke is geestesprodukte, nogtans is dit soos 'n stroom water waarin eiendomsreg kan bestaan ongeag die samestellende atome daarvan⁹). Verder is ook gesê: "Nothing can with greater propriety be called a man's property than the fruit of his brains. The property in any article or substance accruing to him by reason of his own mechanical labour is never denied him: the labour of his mind is no less arduous and consequently no less worthy of protection. of the law"¹⁰). Ook die huidige wet verwys na die oorgang van Outeursreg deur regswerking of ingevolge 'n testament as oorgang van roerende goed wat met stoflike sake geassosieer word.

In *Video Parktown North (Pty) Ltd v Paramount Pictures Corporation*¹¹) word ook verwys na "the proprietary interest in an idea" en word die gebruik van die terminologie van eiendomsreg verklaar aan die hand van die aanvaarde tradisionele standpunt dat Outeursreg in 'n werk vestig sodra

8. Laddie, Prescott & Vitoria, op cit 1.

9. Copinger and Skone James, op cit 4.

10. Re Dickens (1935) Ch 267.

11. 1986 (2) SA 623.

dit in 'n stoflike vorm beliggaam word. Só 'n beskouing is in lyn met die Latynse term "proprius" wat in die Romeinse Reg na eiendom verwys het en bloot beteken "jou eie" sonder enige vermelding van vorm¹²).

Aangesien die wetgewer stoflikheid (tasbaarheid) as maatstaf vir selfstandige bestaan van Outeursregobjekte aanvaar het, word dit met eiendomsreg verwar wat 'n afsonderlike deel van die vermoënsreg uitmaak. Die gevolg is ook dat idees per se nie beskerm word deur Outeursreg nie. Die uitgebreide definisie van stoflikheid is meer versoenbaar met die aard van Outeursreg as die eng definisie van vroeër en aanvaarding daarvan is sterk aan te beveel.

---

12. Phillips, J., An Introduction to Intellectual Property Law (1986) @ 105; Postma, F., Beknopte Woordeboek Latyn-Afrikaas (1975) derde uitgawe, 255.

HOOFSTUK 6

LETTERKUNDIGE WERKE

Die eerste letterkundige werke wat beskerm is, was boeke en manuskripte wat só wyd omskryf is dat dit eintlik enigiets gedruk of geskrewe ingesluit het¹⁾. Beskerming is ook verleen aan dramatiese werke wat ingesluit het alle tragedies, komedies, operas, dramas, toneel, musiek- of ander dramatiese vermaak solank dit in geskrewe vorm bestaan het²⁾. Die Britse Copyright Act van 1911 het die voorafgaande wetgewing gekonsolideer en ook gewysigde definisies aan letterkundige en dramatiese werke gegee. Letterkundige werk is omskryf as insluitend "maps, charts, plans, tables and compilations." Rakende hierdie definisie is daar in University of London Press Ltd v University Tutorial Press Ltd gesê: "The word 'literary' seems to be used in a sense somewhat similar to the use of the word 'literature' in political and electioneering literature, and refers to written or printed matter"³⁾. Dramatiese werke is weer omskryf as insluitend "any piece of recitation, choreographic work or entertainment in dumb show, the scenic arrangement or acting form of which is fixed in writing or otherwise"⁴⁾.

---

1. 1842 Literary Copyright Act (5 & 6 Vict.)

2. Ibid.

3. (1916) 2 Ch 601 op 608.

4. 1911 Copyright Act (1 & 2 Geo 5).

In die Engelse Reg was die vereiste van stoflike aanbieding vroeg reeds sigbaar en grotendeels toe te skryf aan die tegnologiese onderontwikkeltheid van daardie tyd.

Die bogenoemde omskrywing van die Britse Wet van 1911 is in die Suid-Afrikaanse Designs and Copyright Act 9 van 1916 oorgeneem. In navolging van die gewysigde Britse wetgewing van 1965⁵⁾ is verdere wysigings in die definisie van letterkundige en dramatiese werke gemaak in die Suid-Afrikaanse Wet op Outeursreg 63 van 1965, sodat letterkundige werke in beide gevalle beskou is as "any written table or compilation" en dramatiese werke as insluitend "a choreographic work or entertainment in dumb show if reduced to writing in the form in which the work or entertainment is to be presented, but does not include a cinematograph film as distinct from a scenario or script for a cinematograph film"⁶⁾. Skrifvrom is in beide gevalle vereis en het gedui op enige vorm van notasie hetsy handgeskrewe, gedruk, getik, braille of telegrafiese kodes, ensovoorts. Daarmee saam het die stoflikheidsvereiste behoue gebly.

Die huidige Wet op Outeursreg 93 van 1978 beskerm ook letterkundige werke wat insluit:

---

5. 1956 Copyright Act (4 & 5 Eliz. 2)

6. Art. 1.

- "(a) romans, verhale en digwerke;
- (b) dramatiese werke, verhoogaanwysigings, rolprentdraai-boeke en uitsaaitekste;
- (c) handboeke, verhandelings, historiese werke, biografieë, essays en artikels;
- (d) ensiklopidieë en woordeboeke;
- (e) briewe, verslae en memoranda;
- (f) lesings, preke, adresse; en
- (g) geskrewe tabelle en samestellings"⁷⁾.

Weereens moet artikels 2(2) en 44 van die wet gemeld word, aangesien die vereiste dat al die bogenoemde werke in stoflike vorm vervat moet wees voordat Outeursregbeskerming daaraan verleen word deur hierdie artikels bevestig word. Lesings, preke en adresse, byvoorbeeld, kan gelewer word sonder dat dit op skrif gestel is, toegeëien word vanaf mondelinge kommunikasie daarvan en sodoende afgeskeie van die persoonlikheid van die outeur tot stand kom, maar die wet in sy huidige vorm versuim om beskerming uit te brei na diésulke gevalle. Stoflikheid blyk dus beperk te wees tot geskrewe, d.w.s. tasbare, vorm⁸⁾.

---

7. Art. 1.

8. Dun & Bradstreet (Pty) Ltd v Merchants Combined Credit Buraue (Pty) Ltd 9186 (1) SA 209 (C).

In die VSA word dramatiese werke nog as 'n afsonderlike kategorie van werk gelys en sluit dit meegaande musiek in. Geen algemene definisie van dramtiese werke word egter gegee nie. Die "Copyright Office" beskou 'n dramatiese werk as "one that is intended to be performed". In Kalem v Harper Bros. is beslis: "Action can tell a story, display the most vivid relations between men and depict every kind of human emotion without the aid of a word"⁹). Ook choreografiese werke en pantomieme word as afsonderlike werke gelys synde die "art of imitating or acting out situations, characters or some other events with gestures and body movement"¹⁰). Veral dansbewegings is hier ter sprake.

Hoewel die klem hier val op daardie ontasbare aspekte van die werk wat deur die oog of oor waargeneem kan word, word stoflike aanbieding van sodanige werke steeds in die VSA wet net soos in die Wet op Outeursreg 93 van 1978 in Suid-Afrika vereis. Só 'n benadering neig in die guns van die uitgebreide definisie van stoflikheid.

Sedert die inwerkingtreding van die Wet op Outeursreg 93 van 1978 het rekenaar-tegnologie op die voorgrond getree en gevolglik moet daar gekyk word watter invloed dit op die bestaande regsposisie het.

9. 222 US 55, 61 (1911).

10. Ibid.

Rekenaarsagteware is 'n vorm van intellektuele eiendom en die produk van menslike outeurskap. Dit bestaan uit menslik leesbare data (die sg. "source code") wat in 'n rekenaar ingevoer word waar dit dan omgesit word in 'n menslik onleesbare rekenaartaal bestaande uit kombinasies van nulle en ene (die sg. "object code"). In hierdie vorm kan die data intern in die stroombaai van die rekenaar (ROM)¹¹⁾ of ekstern op 'n rekenaarskyfie gestoor word. Die sagteware is ontasbaar en selfs onsigbaar, want die vorm daarvan kan verskyn en verdwyn. In wese is dit dus onstoflike regsgoed, maar dit kan vasgelê word in magnetiese of silikonvorm, wat stoflike programme is, asook op 'n stoflike rekenaar-drukstuk. Du Plessis¹²⁾ sê selfs al word die data in ROM vasgelê, vorm dit deel van die stroombaai van die rekenaar, dit wil sê die stoflike hardeware. 'n Soortgelyke standpunt word ook in die VSA ingeneem: "It is clear that the author's audio-visual works are fixed in the printed circuit boards. The printed circuit boards are tangible objects from which the audio-visual works may be perceived for a period of time which is more than transitory"¹³⁾.

Rekenaarsagteware is uitdruklik uitgesluit van beskerming ingevolge die Wet op Patente 57 van 1973. Synde onstoflike

11. Read only memory: Die data word in hierdie vorm in die elektroniese geheue van die rekenaar gestoor.

12. Du Plessis, E., Protection of Computer Software. Modern Business (1985) 61.

13. Midway Mfg. Co. v Dirkschneider 543 F Supp. 466 (D Neb. 1981).

regsgoed wat in 'n stoflike vorm beliggaam is¹⁴⁾ te wees, moet rekenaarsagteware gevolglik by die bestaande kategorieë van Outeursregwerke ingepas word. Net soos in die VSA en Brittanje ressorteer rekenaarsagteware in die Suid-Afrikaanse Reg onder letterkundige werke. Dit val naamlik binne die trefwydte van die omskrywing van "skrif" ingevolge die Wet of Outeursreg 98 van 1973¹⁵⁾ as "ook enige vorm van optekening, hetsy per hand of by wyse van drukwerk, tikskrif of 'n dergelike proses". Hierdie omskrywing is wyd genoeg om onder andere die gebruik van vloekaarte en die sleutelbord van die rekenaar vir die invoer van data in te sluit. Dit is ook wyd genoeg om sowel die "source code" as die "object code" te omvat. Rekenaarsagteware is gevolglik nie 'n uitsondering op die vereiste van stoflike aanbieding nie en dit word bevestig in *Northern Office Micro Computers Ltd v Rosenstein*¹⁶⁾.

Soos in die Suid-Afrikaanse en Engelse Reg word letterkundige werke in die Amerikaanse Reg beskerm. In die VSA sluit dit in "works, other than audio-visual works, expressed in words, numbers or other verbal or numerical symbols or indicia, regardless of the nature of the material objects such as books, periodicals, manuscripts, phonorecords

14. Wet op Outeursreg 98 van 1973, art. 2(2) sgm art. 44.

15. Art. 1.

16. 1981 (4) SA 13.

film, tapes, discs or cards in which they are embodied"¹⁷). Dit is 'n definisie met 'n "catch all" kwaliteit. Hoewel daar al in 1899 in *Holmes v Hurst* beslis is dat "it is the intellectual production of the author which the copyright protects and not the particular form which such production ultimately takes"¹⁸), vereis die VSA wet steeds stoflike aanbieding daarvan.

Die VSA is een van die leiers op die gebied van rekenaar-tegnologie en regspraak daar bied waardevolle riglyne vir die beskerming van sagteware. Sagteware val binne die trefwydte van die bg. definisie van letterkundige werke. In wese is alle videospelletjies ook vooraf opgestelde rekenaarprogramme en dus die produk van menslike outeurskap - die tussentrede van 'n masjien kan dit nie wegneem nie. Hoewel dit uit klanke en beelde bestaan, is dit vooraf op 'n sleutelbord in die vorm van die "source code", wat menslik leesbaar is, in die rekenaar ingevoer waarna die rekenaar dit in 'n uitsluitlik masjienleesbare "object code" vertaal het. In hierdie verband is in *Apple Computer Inc v Franklin Computer Corp.* beslis: "The Copyright Act extends protection to original works of authorship fixed in any tangible medium of expression now known or later developed from which they can be perceived, reproduced or otherwise communicated either directly or with the aid of a machine or device. The

17. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 101.

18. 174 US 82 1899.

computer program when written embodies expression; never has the Copyright Act required that the expression be communicated to a particular audience"¹⁹). Verder is in *Midway Mfg. Co v Dirkschneider* beslis: "It is clear that the author's audio-visual works are fixed in the printed circuit boards. The printed circuit boards are tangible objects from which the audio-visual works may be perceived for a period of time which is more than transitory. The fact that the audio-visual works cannot be viewed without a machine, does not mean the works are not fixed"²⁰).

Die Apple-Franklin saak kom tot dieselfde gevolgtrekking, maar deur middel van 'n ander redenasie- die "object code" in ROM, hoewel ontasbaar, is bloot 'n kopie van die "source code" en beskerming van laasgenoemde sal nutteloos wees as eersgenoemde nie ook beskerm word nie. Dit word bevestig in *Apple Inc. v Formula* wat beslis: "All computer programs are designed to operate a machine in such a way as to ultimately produce some useful communication to the user"²¹). Die rede waarom Apple-Franklin die "object code" in ROM as onstoflik beskou is moontlik omdat dit nie voldoen aan die definisie van "fixed in tangible medium" in art. 101 nie, wanneer die program vir 'n kortstondige oomblik op die skerm flits terwyl

---

19. 545 F Supp 312 E.D. Penn 1982.

20. 543 F Supp 466 D Neb. 1981.

21. 562 F Supp 775 CD Cal 1983 op 780.

dit op die sleutelbord ingetik word. Die beeldeffekte word egter volgens die definisie terselfdetyd vasgelê in 'n kommunikeerbare vorm, die program, en die hof verwys dan ook na die "object code" as 'n reproduksie wat in die wet gedefinieer word as "when it is fixed in a form sufficiently stable to permit its communication to an individual". Hieruit kan 'n mens aflei dat "fixed" en kommunikeerbaar sinonieme is.

Die Apple-Franklin saak het egter ook 'n ander relevante vraagstuk ondersoek, naamlik hoe word die idee onderskei van die uitdrukking daarvan? Die hof se oplossing was dat, as die twee nie onderskei kon word nie is reproduksie van die idees nie ook skending van die vorm nie, want as die maniere om die idees uit te druk beperk is en daardie vorm word beskerm, dan is die effek dat die onderliggende idees beskerm word. By implikasie gee die hof dus toe dat die idee en vorm van uitdrukking daarvan kan saamsmelt. Die hof plaas ook té veel klem op die beskerming van die vorm in plaas van die idee terwyl daar intellektuele arbeid aan die idee bestee is en dit boonop in stoflike (kommunikeerbare) vorm vasgelê kan wees. Hierdie situasie dui daarop dat die howe hulle blindstaar teen die vereiste van "tangible expression" soos deur Outeursregwetgewing vereis, maar ook dat tasbaarheid nie deurslaggewend is vir die vestiging van Outeursreg nie.

Die verskynsel van tasbare stoflike aanbieding is op die oog af nie te rym nie met die tradisionele indeling van subjektiewe regte ingevolge waarvan tashare stoflike voorwerpe val onder saaklike regte en nie onder Immaterieël goedereregte nie. Dit is egter wel versoenbaar met die beginsel van die subektiewe reg dat 'n regsobjek afgeskeie van die outeur se persoonlikheid moet bestaan. Die stoflike vorm dien net 'n funksionele doel en die beskerming daarvan is bloot insidenteel tot die beskerming van die onstoflike regsobjek.

Professor Copeling meen dat kommunikasie van idees voldoende is om hulle af te skei van die outeur se persoonlikheid. Sy benadering dat idees in enige waarneembare vorm beskerm behoort te word en sy implikasie dat stoflikheid slegs die doel van kommunikasie dien, verdien aandag as dit kom by rekenaarsagteware, aangesien die tasbare stoflike vorm waarin die programme vasgelê is, behalwe in die geval van 'n rekenaardrukstuk, self niks kommunikeer sonder die gebruik van die rekenaar nie. Kommuniqueerbaarheid verwys egter slegs na die moontlikheid van kommunikasie en vereis nie dat kommunikasie reeds moes plaasgevind het alvorens Outeursregbeskerming in werking tree nie. Tasbare stoflike voorwerpe, onder andere, maak kommunikasie moontlik met die gevolg dat die vereiste van stoflike aanbieding van idees ook versoenbaar is met sy standpunt.

---

22. Copeling, A.J.C., The Nature and Object of Copyright. 1969 2 CILSA 242.

HOOFSTUK 7

ARTISTIEKE WERKE

Die beskerming van artistieke werke het nou saamgehang met die ontwikkeling van die kunste. Dit blyk daaruit dat gravures die eerste beskermde kunswerk ingevolge die Engraving Copyright Act van 1734 was, gevolg deur beeldhouwerk ingevolge die Sculpture Copyright Act van 1814 en skilderye, sketse en foto's ingevolge die Fine Arts Copyright Act van 1862. Hierdie Britse wetgewing is gekonsolideer deur die Britse Copyright Act van 1911 wat alle oorspronklike artistieke werke beskerm het. Net soos in die geval van letterkundige werke het die Engelsregtelike omskrywings van artistieke werke in die Suid-Afrikaanse Reg behoue gebly.

Die Wet op Outeursreg 93 van 1978 bevat feitlik dieselfde omskrywing van artistieke werke as sy voorgangers, die Wet op Outeursreg 63 van 1965 en die Britse Copyright Act van 1956. Artistieke werk sluit huidiglik in:

"(a) skilderye, beeldhouwerk (ook 'n afgietsel of model wat vir beeldhoudoeleindes gemaak is), tekeninge (ook 'n tekening van 'n tegniese aard, diagram, kaart of plan), gravures (ook enige etswerk, litografie houtsneewerk,

afdruk of dergelyke werk) en foto's (enige eindproduk van fotografie of soortgelyke proses);

(b) boukundige werke wat óf geboue óf modelle van geboue is; of

(c) kunshandwerke of handwerke van 'n tegniese aard wat nie onder paragraaf (a) of (b) val nie¹⁾. - byvoorbeeld pottelakkery, goud- en silwersmeewerk en handborduurwerk.

Deurgaans verwys die gemelde voorbeelde van kunswerke na tasbare stoflike aanbiedings. In *Burke en Margot Burke Ltd v Spicers Dress Design*²⁾ is gesê "artistieke" verwys na die kunstenaar wat in die Oxford Dictionary bestempel word as "one who cultivates one of the fine arts in which the object is mainly to gratify the aesthetic emotions by perfection of execution whether in creation or representation". Om hierdie doel te bereik moet artistieke werke in 'n uiterlik waarneembare vorm aangebied word. Die Wet bepaal dan ook in artikels 2(2) en 44 dat artistieke werke in stoflike vorm aangebied moet word voordat Outeursreg daarin vestig. In hierdie lig is dit heel gepas dat nywerheidsontwerpe wat die aanbring van artistieke kwaliteite, hoewel vir funksionele

1. Wet op Outeursreg 93 van 1978, art. 1 soos gewysig deur Wet 66 van 1983.

2. (1936) Ch 400 403. Sien ook die Australiese saak van *Cuisenaire v Reed* 1963 VR 719 en die Kanadese saak van *Cuisenaire v South West Imports* 1963 1 Ex C R 493.

doeleindes, op stoflike voorwerpe behels, nou ook onder Outeursreg kan ressorteer. Uit die aard van artistieke werke blyk dit dat hierdie werke nie anders dan in tashare stoflike vorm kan bestaan nie en ook nie sonder sodanige vorm gekommunikeer kan word nie. Die moontlikheid van die gebruik van rekenaars vir kunsskeppinge verander nie veel aan die situasie nie aangesien rekenaartegnologie, soos uit die vorige hoofstuk blyk, as stoflike, letterkundige Outeursregwerke kwalifiseer.

Artistieke werke word ook in die Amerikaanse Reg beskerm, waar daar na 'n verskeidenheid van werktipes verwys word³⁾ - almal waarvan inbegrepe is by artistieke werke soos in die Suid-Afrikaanse Reg gedefinieer. Weens die gemeenskaplike Engelsregtelike agtergrond van die twee lande word sodanige werke dan ook ooreenstemmend behandel.

---

3. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 101-210.

HOOFSTUK 8

MUSIEKWERKE

Musiekwerke het hul eerste statutêre beskerming gekry ingevolge die Britse Copyright Act van 1842. In 1902 is in Brittanje die Musical Copyright Act aangeneem wat musiekwerke omskryf het as "any combination of melody and harmony, or either or them, printed, reduced to writing or otherwise graphically produced or reproduced". Musiekwerke word steeds vandag deur Outeursreg beskerm¹⁾, maar tot op hede is nog nie weer 'n omskrywing van musiekwerke gegee nie. Ons is dus nog steeds aangewese op "melody and harmony", maar die spesifieke vorme gemeld in die 1902-wetgewing is té eng en daar word deur artikels 2(2) en 44 van die huidige wet enige stoflike aanbieding daarvan vereis. Musiekwerke bestaan uit klanke wat onstoflik is, maar wat stoflik (tasbaar) aangebied kan word deur dit as bladmusiek neer te skryf. Die klanke, terwyl hulle nog slegs in hoorbare vorm bestaan, kan steeds deur ander persone toegeëien word vanaf blote mondelinge kommunikasie. In beide gevalle vind afskeiding van die outeur se persoonlikheid plaas en kwalifiseer die musiekwerk as 'n beskermbare regsobjek. Nogtans beskerm die wet²⁾ net daardie musiekwerke

---

1. Wet op Outeursreg 98 van 1978.

2. Ibid.

wat hul selfstandige bestaan aan tasbare stoflike aanbieding ontleen. Dit plaas eintlik 'n onnodige beperking op die regte van die outeur.

Ook wat musiekwerke betref stem die Amerikaanse Reg basies ooreen met die Suid-Afrikaanse Reg. Sedert 1978 hoef musiekwerke egter daar nie meer in skrifvorm te bestaan nie vernameklik omrede die ander materiële objekte waarin musiek vasgelê kan word steeds die stoflikheidsvereiste bevredig.

HOOFSTUK 9

GEPUBLISEERDE UITGAWES

Gepubliseerde uitgawes se beskerming hou verband met die tipografiese rangskikking van letterkundige en musiekwerke en is vir die eerste keer in Wet 63 van 1965 as Outeursregwerke erken. Hoewel dit aanvanklik uit die Wet op Outeursreg 98 van 1973 weggelaat is, is dit in 1984 weer deur die wetgewer ingesluit onder Outeursregwerke¹⁾. Dit word omskryf as "die eerste druk deur watter proses ook al van 'n besondere tipografiese ordening van 'n letterkundige werk of musiekwerk"²⁾. By implikasie is artikel 2(2) en 44 van dieselfde wet wat stoflike uitdrukking vereis ook van toepassing op gepubliseerde uitgawes. In hierdie geval word verder uitdruklik verwys na "druk" wat tasbare aanbieding of kommunikasie impliseer. By hierdie tipe werk is daar nie eens sprake van ontasbare kommunikasie van die letterkundige of musiekwerk nie, maar is tasbare aanbieding, soos by artistieke werke, die enigste moontlike vorm waarin die tersaaklike idees gekommunikeer kan word.

Hierdie tipe werk word nie as 'n afsonderlike kategorie in die VSA wet gemeld nie. Dit behoort daar te ressorteer onder letterkundige werke.

---

1. Outeursregwysigingswet 52 van 1984, art. 1.

HOOFSTUK 10

KLANKOPNAMES

Aanvanklik was komponiste min besorg oor hul Outeursregwerke. Instrumente vir reproduksie was min en die omvang van skendings was dus gering. As gevolg van die ontwikkeling in tegnologiese reproduksiemetodes het komponiste op omvangryker beskerming begin aandring. Voor 1956 is al hulle werke beskerm as musiekwerke, maar toe het dit duidelik geword dat alle klanke nie musiekwerke is nie. In navolging van die Britse Copyright Act van 1956 is klankopnames in die Suid-Afrikaanse Wet op Outeursreg 63 van 1965 as 'n afsonderlike kategorie van werk gelys. 'n Klankopname was omskryf as die geheel van klanke vervat in die opname wat reproduseerbaar was deur enige opname behalwe rolprente. Die klankbaan van rolprente het nie as 'n klankopname gekwalifiseer nie¹⁾.

Die Wet op Outeursreg 98 van 1978 bevat 'n ander definisie van klankopnames. Daar word na verwys as die "regstreekse uitsluitlike gehoorvaslegging van klanke van 'n op- of uitvoering, maar nie ook die klankbaan van 'n rolprent nie"²⁾. Alhoewel klanke, soos musiekwerke, in 'n ontasbare vorm kan bestaan en steeds afgeskeie van die persoonlikheid kan wees, handel klankopnames volgens die definisie daarvan

---

1. Wet op Outeursreg 63 van 1965, art. 1.

2. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art. 1.

in die wet spesifiek oor daardie klanke wat vasgelê is in 'n opname. "Opname" word in terme van die wet omskryf as "'n skyf, band, geperforeerde rol of ander uitvindsel waarin of waarop klanke op so 'n wyse vasgelê is dat dit outomaties daarvan voortgebring of opgevoer of uitgevoer kan word"³⁾ - dit wil sê klankopnames is tasbare beliggaming van klanke. Klankopnames kan net in tasbare vorm bestaan en is dus versoenbaar met die vereiste van stoflike aanbieding soos gestel in artikels 2(2) en 44 van die wet.

In die VSA Wet op Outeursreg word klankopnames omskryf as "works that result from the fixation of a series of musical, spoken or other sounds, but not including the sound track of a cinematograph film or sounds accompanying audio-visual works"⁴⁾. Dit verwys dus na "purely aural works". Hierdie definisie is wyd genoeg om vooraf opgeneemde programme in te sluit. Met "fixed" omskryf as "embodiment in a copy or phonorecord" en "copy" as materiële objek wat kommunikasie moontlik maak word die beskouing van stoflikheid vir doeleindes van klankopnames as tasbaarheid bevestig. Direkte radio-uitsendings word egter per definisie glad nie geakkommodeer nie⁵⁾. Dit bevestig net weer die beperkte definisie wat statutêr aan stoflikheid gegee word.

---

3. Ibid.

4. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 101.

5. Sien ook Hfst 13.

HOOFSTUK 11

ROLPRENTE

Rolprente is 'n redelik onlangse tegnologiese ontwikkeling. Voor 1911 is dit beskou as 'n vorm van fotografie en het dit onder artistieke werke geressorteer. In 1908 is rolprente vir die eerste keer as 'n kunsvorm erken. Klankbane het op daardie stadium nog nie bestaan nie en rolprente is by die toe bestaande kategorieë van werke ingedruk. Ingevolge die Britse Copyright Act van 1911 is die beeld behandel as artistieke werk synde foto's te gewees het. Die teks is as letterkundige of dramatiese werk behandel en toe klankbane uiteindelik toegevoeg is, is dit as musiekwerke beskerm. Uit wat in die voorafgaande hoofstukke gesê is, is dit duidelik dat stoflike aanbieding van elke komponent van die rolprent op daardie stadium 'n vereiste was.

Rolprente is in 1956 vir die eerste keer as 'n enkele afsonderlike Outeursregwerk beskerm¹⁾ en dit is dan ook so in die Wet op Outeursreg 63 van 1965 in Suid-Afrika aanvaar.

Die Wet op Outeursreg 93 van 1978 omskryf rolprente tans as "die eerste vaslegging op enige wyse hoegenaamd op film of

---

1. 1956 Copyright Act (4 & 5 Eliz. 2).

enige ander stof van 'n reeks beelde wat, as dit saam met 'n meganiese, elektroniese of ander toestel gebruik word, as 'n bewegende prent gesien kan word en gereproduseer kan word, en ook die klanke in 'n klankbaan aan die rolprent verbonde²⁾. Hoewel rolprente bestaan uit ontasbare beelde en klanke, beskerm die wet uitdruklik daardie klanke en beelde wat vasgelê is op "film" of "enige ander stof". Die eindproduk is wel nou 'n ontasbare skermbeeld en klankbaan, maar dit is net die ontasbare kommunikasie van beelde en klanke wat reeds in tasbare vorm vasgelê is.

Volgens die definisie van rolprente kan dit net in tasbare vorm bestaan. Ter bevestiging daarvan word stoflikheid ook ten opsigte van rolprente as vereiste vir die vestiging van Outeursreg gestel³⁾.

---

2. Art. 1.

3. Art. 2(2) sgm art. 44.

HOOFSTUK 12

UITSENDINGS

Voor 1956 is uitsendings van letterkundige, dramatiese en musiekwerke net beskerm as dit in skrif of 'n ander stoflike vorm vervat was. Sedert die Wet op Outeursreg 63 van 1965 is uitsendings 'n afsonderlike Outeursregwerk. Net soos ten opsigte van al die ander werke vereis die huidige wet stoflike aabieding van uitsendings alvorens dit deur Outeursreg beskerm word¹⁾.

Twee tipes uitsendings word aangetref. Radio-uitsendings is klankuitsendings en is in die Wireless Telegraphy Act van 1949 omskryf as die uitstuur van boodskappe deur middel van elektromagnetiese energie anders dan met behulp van drade en wat die publiek kan opvang. Televisie-uitsendings bestaan uit 'n uitsending van visuele beelde en klanke. Uitsending het vir doeleindes van Outeursreg dieselfde betekenis²⁾ as wat in die Uitsaaitwet³⁾ daaraan gegee word. Laasgenoemde wet verwys na 'n uitsaaidiens as 'n telekommunikasiediens van oorsendings bestaande uit beelde, klanke, tekens of seine wat plaasvind deur middel van die radio of televisie en bedoel is vir ontvangs deur die hele publiek. Dieselfde

---

1. Ibid.

2. Uitsaaitwet 73 van 1976, art. 1.

3. Ibid.

wet voorsien oorsendings deur middel van of sonder kables en drade. In terme van die Wet op Outeursreg⁴⁾ sluit uitsendings verder die oorsending van programdraende seine⁵⁾ na 'n satelliet in.

Uitsendings kan dus deur middel van tasbare of ontasbare mediums versprei word, dit wil sê oor kables of as elektromagnetiese energie (seine). Stoflike voorwerpe soos die radio en televisie moet ook gebruik word ten einde die uitsending in 'n menslik waarneembare vorm om te sit. Uitsendings per se kan egter tasbaar vasgelê wees soos in die geval van vooraf opgeneemde materiaal in welke geval die definisie van "opname"⁶⁾ soos by klankopnames van toepassing is, óf dit kan direk ten opsigte van 'n lewendige gebeurtenis gemaak word sonder dat daar tasbare vaslegging plaasvind. Professor Copeling gebruik dan ook spesifiek uitsendings as steun vir sy standpunt dat tasbare aanbieding nie die enigste wyse is waarop 'n regsobjek van die outeur se persoonlikheid afgeskei kan word nie⁷⁾. Dit lyk ook nie of 'n redenasie uit te maak is ten gunste van die tasbare vaslegging van lewendige uitsendings in die radio- of televisiestel nie, aangesien dit net 'n tydelike tussenkomende vormverandering meebring nadat die uitsending

4. Wet 93 van 1978, art. 1.

5. Sien hoofstuk 13.

6. Wet op Outeursreg 93 van 1978, art. 1.

7. Copeling, A.J.C., The Nature and Object of Copyright. (1969) 2 CILSA 242.

reeds gemaak is⁸⁾.

Die Amerikaanse wetgewing maak glad nie voorsiening vir Outeursreg in direkte radio-uitsendings nie⁹⁾. Al wanneer dit moontlik beskerming sal kry, is wanneer 'n vaslegging daarvan gemaak word gelyktydig met die uitsending welke vaslegging 'n materiële moet wees as die definisie van "fixed" in gedagte gehou word. Dit is duidelik dat die uitgebreide definisie van stoflikheid hier 'n welkome uitkoms bied om direkte radio-uitsendings te kan akkommodeer.

---

8. L W nie gemaak volgens die definisie van "vervaardig" in die Wet op Outeursreg 98 van 1978 nie.

9. Sien Hfst. 10 en 13.

HOOFSTUK 13

PROGRAMDRAENDE SEINE

Vanaf 1976 is hierdie tegnologie beskerm as uitsendings, maar die Wet op Outeursreg 93 van 1978 maak daarvan 'n afsonderlike, onafhanklike kategorie Outeursregwerk. Die wetgewer laat egter na om 'n omvattende definisie daarvan te gee. "Program" word wel omskryf as "stof, hetsy lewendig of opgeneem, wat bestaan uit beelde of klanke of albei, in seine vasgelê wat vir die doel van uiteindelijke verspreiding uitgesend is. "Sein" word omskryf as "'n elektronies verwerkte draer wat programme kan oorsend" en 'n uitgesende sein as "'n programdraende sein wat na of deur 'n satelliet gaan"¹). Waar daar gebruik gemaak word van 'n opgeneemde program vind daar deur oorsending daarvan kommunikasie in 'n ontasbare medium plaas wat waarneembaar is deur die oog of oor, maar dit eers nadat die programdraende seine vantevore reeds in 'n tasbare stoflike vorm vasgelê is. In die geval van lewendige programme vind kommunikasie van 'n onstoflike Outeursregwerk plaas deur middel van 'n ontasbare medium sonder enige tasbare vaslegging. Nogtans geld die stoflikheidsvereiste van artikels 2(2) en 44 ook ten opsigte van programdraende seine.

Polprante en oudiovisuele werke word as een kategorie van

---

1. Wet op Outeursreg 93 van 1978, art. 1.

Outeursregwerke gelys in die Amerikaanse Federale Outeursregwet van 1976.

Art 101 omskryf dit as "works that consist of a series of related images which are intrinsically intended to be shown by the use of machines or devices such as projectors, viewers or electronic equipment together with accompanying sounds, if any, regardless of the nature of the material objects such as films or tapes in which the works are embodied"²).

Hierdie definisie sluit uitsendings en programdraende seine in vir sover dit op beeldsending betrekking het. Radio-uitsendings kan nie hieronder tuisgebring word nie. Die posisie ten opsigte van werke van hierdie kategorie verskil egter nie wesenlik van dié in Suid-Afrika nie, maar dit blyk tog dat ook direkte televisie-uitsendings nie geakkommodeer word in die Amerikaanse Reg nie, aangesien hierdie kategorie werke daar steeds in "material objects" vasgevang moet wees. Dit rym ook met die Amerikaanse definisie van "fixed". Die eng definisie van stoflikheid is dus versoenbaar met die Amerikaanse Reg, maar nie met die Suid-Afrikaanse Reg nie.

Die omskrywings in die Suid-Afrikaanse wetgewing noodsaak die uitgebreide definisie van stoflikheid. Sodanige benadering kan bydra tot akkommodasie van direkte radio- en televisie- uitsendings in die Amerikaanse Outeursregwetgewing.

HOOFTUK 14

SKENDINGS VAN OTEURSREG

Skendingshandelinge is verteenwoordigend van die bevoegdhede van die Outeursreghebbende ten opsigte van sy Outeursregwerk. Daar kan ook uit die skendingshandelinge afgelei word wat die objek van Outeursregbeskerming is. Hierdie skendingshandelinge stel skendende werke daar wat van oorspronklike Outeursregwerke verskil slegs op grond daarvan dat die besteding van oorspronklike geestesarbeid in die geval van skendende werke ontbreek. Soos voorheen vermeld¹⁾ slaan die vereiste van oorspronklikheid op die geestesarbeid en nie op die vorm waarin geestesprodukte beliggaam word nie. Sou oorspronklikheid ten opsigte van skendende werke veronderstel word, behoort ook daardie werke as Outeursregwerke te kan kwalifiseer, dit wil sê ook skendende werke moet 'n selfstandige bestaan kan voer en, indien die wet konsekwent is, in 'n stoflike vorm vervat wees²⁾.

Die ontwikkeling van die drukkuns het tot gevolg gehad dat die druk van boeke sonder die toestemming van die Outeursreghebbende die eerste verbode handeling was. Die heel

---

1. Sien "oorspronklikheid" supra Hfst 3 I.

2. Wet op Outeursreg 93 van 1978, art. 2(2) sgm art. 44.

eerste vorm van skending was dus reproduksie in 'n stoflike vorm. In 1842 het die Britse Literary Copyright Act publikasie as 'n skendingshandeling bygevoeg. Hierdie gevalle van skending is later ook uitgebrei na dramatiese, artistieke en musiekwerke. Die Britse Copyright Act van 1911 het bepaal dat skendings al die ongemagtigde uitoefenings van daardie regte wat deur die Wet vir outeurs, kunstenaars en komponiste gereserveer word ten opsigte van hul letterkundige, dramatiese, artistieke en musiekwerke omsluit. In Suid-Afrika is dieselfde uitgangspunt in die Wet op Outeursreg 63 van 1965 behou. Die huidige wet³⁾ maak voorsiening vir direkte skendings, dit wil sê die doen of magtiging om te doen van handelinge wat vir die Outeursreghebbende in die wet gereserveer is sonder sy toestemming; en indirekte skendings, dit wil sê enige optrede wat direkte skendings bewustelik bevorder. Weens tegnologiese ontwikkeling is daar vandag 'n groot verskeidenheid van skendingshandelinge moontlik.

Die basiese inhoud van alle skendings is "actual copying"⁴⁾. In *Francis Day & Hunter Ltd v Bron* is daar gesê: "The truth is that the plaintiff in a copyright action must show that a substantial part of the original work has been reproduced and, although not expressed in the Act, it is common ground that such a reproduction ... must be causally connected with

3. Wet op Outeursreg 93 van 1973.

4. *Eutt v Schultz* 1984 (3) SA 586 ECD.

the work of the original author"⁵). Skendings behels dus die gebruik van die Outeursreghebbende se werk sonder sy toestemming en sonder dat hy daarvoor vergoed word. In Jarrold v Houlston is dit as volg gestel: "you ... instead of taking the pains of searching into all the common sources, and obtaining your subject-matter from them, avail yourself of the labour of your predecessor, adopt his arrangements, adopt, moreover the very questions he has asked, or adopt them with but a slight degree of colourable variation, and thus save yourself the pains and labour which he has employed, that I take to be an illegitimate use"⁶). Hieruit blyk dit duidelik dat dit die outeur se onstoflike geestesarbeid is wat deur ander persone toegeëien word wanneer skending van Outeursreg plaasvind. Skendings word immers beoordeel met inagneming van die kwaliteit van toegeëiende gedeeltes eerder as die kwantiteit daarvan⁷) en dit is juis die geestesarbeid van die outeur wat aan die Outeursregwerk sy kwaliteit besorg.

I Reproduksie

Aanvanklik was die doel van hierdie skendingshandeling om die herdruk van die geheel van boeke te voorkom. Daarom het

5. (1962) 2 All E R 16 op 24.

6. (1857) 3 K & J 708.

7. Ladbroke (Football) Ltd v William Hill (Football) Ltd (1964) WLR 273 op 276.

die Britse Literary Copyright Act van 1842 verwys na "printing or otherwise multiplying copies" en geen bepalinge ten opsigte van die kopiëring van gedeeltes van werke bevat nie. Die betrokke vakgebied het dan ook bekend gestaan as Kopiereg. Vandag word hierdie benaming en die begrip "kopieer" nie meer in Afrikaans in Suid-Afrika gebruik nie, maar wel die benaming van Outeursreg en die begrip "reproduseer", aangesien meer as kopiëring ter sprake is by Outeursregskending.

In die Engelse Reg voor 1965 is geen statutêre definisie van "reproduksie" geformuleer nie. Die toets wat toe daarvoor aanvaar is, was of 'n substansiële deel van die outeur se werk gebruik is, al was die eindproduk nie 'n presiese replika van die oorspronklike werk nie.

Die Suid-Afrikaanse Wet op Outeursreg 63 van 1965 het bloot melding gemaak van "reproduksie in enige stoflike vorm"⁸⁾. Die huidige Wet op Outeursreg⁹⁾ bepaal dat die reproduksie van 'n Outeursregwerk op enige wyse en in enige vorm¹⁰⁾ 'n skending van daardie werk is. Hierdie skendingshandeling het betrekking op letterkundige, artistieke en musiekwerke, rolprente, uitsendings en gepubliseerde uitgawes. Daar word aanvaar dat hierdie bewoording nogtans dieselfde beteken as

8. Sien o.a. art. 3 en 4 Hoofstuk II Deel I.

9. Wet 93 van 1987, soos gewysig.

10. Ibid, art. 6-11.

reproduksie in enige stoflike vorm soos wat dit in die 1965-wetgewing verskyn het. Die rede daarvoor is die definisie wat aan "kopie" gegee word nl. "'n reproduksie in skrifvorm of in die vorm van 'n opname of 'n rolprent of in enige ander stoflike vorm: Met dien verstande dat 'n voorwerp nie as 'n kopie van 'n boukundige werk gereken word nie tensy die voorwerp 'n gebou of 'n model van 'n gebou is."¹¹) "Reproduksie" word egter ook in die Wet omskryf: "met betrekking tot -

- (a) 'n letterkundige of musiekwerk of uitsending, ook 'n reproduksie in die vorm van 'n opname of 'n rolprent;
- (b) 'n artistieke werk, ook 'n weergawe voortgebring deur die werk in driedimensionele vorm of, indien dit in drie dimensies is, in tweedimensionele vorm te omskep;
- (c) enige werk, sluit 'n reproduksie in wat van 'n reproduksie van daardie werk gemaak is;

en word verwysings na "reprodusering" en "reproduseer" dienooreenkomstig uitgelê¹²). Hierdie definisie bevestig ook die vereiste van stoflike aanbieding van reproduksies.

Aangesien musiekwerke of klankopnames geag word gereproduseer te wees solank die wysie herkenbaar bly vir die oor en

¹¹. Ibid, art. 1.

¹². Ibid.

stoflike vorm in dieselfde asem vereis word, lyk dit of stoflikheid dui op meer as tasbare reproduksie en neig tot die insluiting van enige waarneembare aanbieding van 'n werk, maar die bepaalde definisies wat die Wet op Outeursreg 98 van 1978 aan reproduksie gee neig eerder in die rigting van die beperking van stoflikheid tot tasbare aanbieding van die betrokke werk.

In die lig van hierdie omskrywing hoort die skending van klankopnames deur die vervaardiging, regstreeks of onregstreeks, van 'n opname waarin die klankopname vervat is tuis onder reproduksie¹³).

Ook in die Amerikaanse Reg is reproduksie die primêre skendingshandeling. In terme van art. 101 van die Federale Outeursregwetgewing van 1976 dek dit alle stoflike objekte waarin 'n werk vasgelê is en waardeur die werk waargeneem, gereproduseer of andersins gekommunikeer kan word - direk of met behulp van 'n masjien. Dit is 'n baie wye definisie met die klem op die kommunikasie van die werk. Vaslegging van die werk moet voldoende permanent of stabiel wees sodat dit waargeneem, gereproduseer of gekommunikeer kan word. Die posisie is grootliks dieselfde as in Suid-Afrika, maar blykbaar is projeksie op 'n skerm, elektronies op die televisie of in die geheue van die rekenaar nie voldoende

---

13. Ibid, art. 9 (a).

permanent nie en stel dit nie 'n reproduksie daar nie.' Aangesien die Wet op Outeursreg gemik is op die beskerming van die individu behoort "genoegsaam permanent of stabiel" af te hang van die vraag of die individu as gevolg van die handeling skade gely het of nie en nie soseer van die aard van die uitdrukking van die werk nie.

Saamgelees met wat reeds gesê is met betrekking tot die afsonderlike kategorieë van Outeursregwerke¹⁴⁾ lyk dit of die wetgewer in soverre dit reproduksie betref wel tasbare stoflike vaslegging van die skendende werk vereis. Dit word verder bevestig deur die feit dat openbare opvoering van werke as 'n afsonderlike skendingshandeling gelys word¹⁵⁾.

II Publikasie

Publikasie berus op die verspreiding van die Outeursreghebbende se Outeursregwerk sonder sy toestemming en is reeds vroeër bespreek¹⁶⁾. Publikasie word gemeld as 'n skendingshandeling ten opsigte van letterkundige, artistieke en musiekwerke¹⁷⁾ en het dieselfde betekenis as wat publikasie as vestigingsverseiste vir Outeursreg het nl. die

14. Sien hfst 6-13 supra.

15. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art. 6-11.

16. Hfst. 3 II supra.

17. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art. 6-7.

uitreik van reproduksies aan die publiek. Reproduksie, as 'n voorafgaande skendingshandeling, is dus nodig. Uit wat met betrekking tot reproduksie gesê is, blyk dit dat 'n stoflike (tasbare) skendende werk benodig word om hierdie skendingshandeling te pleeg.

Die skending van Outeursreg in klankopnames deur die "invoer (uitgesonder invoer vir die private en huishoudelike gebruik van die invoerder), verkoop, verhuur, aanbieding of uitstalling vir verkoop of verhuur by wyse van handel, of verspreiding, regstreeks of onregstreeks, van 'n reproduksie van die klankopname"¹⁸⁾ is in wese ook publikasie van die klankopname wat in terme van die wet 'n stoflike skendende werk is¹⁹⁾.

Die VSA het 'n soortgelyke bepaling in art. 106 van die Federale Outeursregwetgewing. Geen algemene definisie word aan "versprei" gegee nie. Dit dra dus dieselfde betekenis as "publiseer" nl. "Publication is the distribution of copies"²⁰⁾. Dit het 'n wye betekenis en sluit ook ongemagtigde invoer van skendende kopieë in²¹⁾.

Openbare opvoering van Outeursregwerke word onderskei ook van

18. Wet op Outeursreg 93 van 1973 art. 9(b) soos gewysig deur art. 7 Wet 52 van 1984.

19. Ibid, art. 1.

20. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 101.

21. Ibid, art. 602(a).

publikasie en dit lyk of publikasie in lyn is met die stoflikheidsvereiste soos gestel in artikels 2(2) en 44 van die wet.

Die VSA wet meld nog 'n skendingshandeling wat in wese 'n vorm van publikasie is en gemik is teen bekendstelling van die outeur se werk. nl. "Access" d.w.s. toegang daartoe. Om hierdie skending te pleeg, is 'n redelike geleentheid om die werk te beskou genoeg. Dit kan miskien ook beskou word as 'n vorm van reproduksie in die gedagtes van die waarnemer. Belangrik by hierdie handeling is dat die "access" geen tasbare skendende reproduksie verg nie.

Verder meld die Federale Outeursregwet²²⁾ openbare uitstalling as 'n skending wat nie afhanklik is van reproduksie nie. Soos by "access" gaan dit hier om die vertoon eerder as die verspreiding van die werk, maar publikasie van die werk vind steeds plaas. Hierdie handeling doen ook skade aan die outeur se klandisiewaarde, veral as moderne kommunikasiemedie gebruik word waardeur die hele wêreld toegang verkry tot die werk van die outeur. Art. 101 meld dat uitstalling die volgende insluit: "To show a copy of it whether directly or by means of a film, slide, television image or any other device or process or, in the case of a motion picture or other audio-visual work, to show individual images nonconsequentially". Hierdie skending is veral relevant vir artistieke werke wat nie vatbaar is vir

---

22. 17 USC (1976).

openbare opvoering nie. As "access" en openbare uitstalling as publikasie aangemerkt word, wat die uitreik van reproduksies behels, moet daar aanvaar word dat stoflike aanbieding meer as tasbaarheid behels en dat sekere reproduksies nie noodwendig 'n tasbare vorm hoef aan te neem nie.

III Vervaardiging van 'n aanwending van die werk

In die die Engelse Reg voor 1965 het hierdie skendingshandeling 'n beperkte betekenis gehad. Dit het ingesluit die aanbied van nie-dramatiese werke in dramatiese vorm en andersom, die vertaling van letterkundige werke en die aanbied van letterkundige en dramatiese werke as prenteweergawes saam met die direkte woorde van die oorspronklike werk.

Hierdie tipe skending is nuut toegevoeg in die Suid-Afrikaanse Reg in 1965²³). 'n Nuwe omskrywing is aan hierdie skendingshandeling gegee wat dui op 'n reproduksie van die essensiële idees waaruit die werk bestaan eerder as die vorm waarin dit vervat is. Die vervaardiging van 'n aanwending is ook onder die huidige wet²⁴) 'n skendingshandeling en dit word omskryf as:

"met betrekking tot -

23. Wet op Outeursreg 63 van 1965.

24. Wet op Outeursreg 98 van 1978.

- (a) 'n letterkundige werk, ook -
- (i) In die geval van 'n nie-dramatiese werk, 'n verwerking van die werk waarin dit tot 'n dramatiese werk omskep word;
  - (ii) in die geval van 'n dramatiese werk, 'n verwerking van die werk waarin dit tot 'n nie-dramatiese werk omgeskep word;
  - (iii) 'n vertaling van die werk, of
  - (iv) 'n verwerking van die werk waarin die verhaal of handeling geheel en al of hoofsaaklik deur middel van prente in 'n vorm geskik vir reproduksie in 'n boek of in 'n nuusblad, tydskrif of dergelike blad weergegee word;
- (b) 'n musiekwerk, ook 'n verwerking of oorskrywing van die werk, indien so 'n verwerking of oorskrywing van 'n oorspronklike skeppingsaard is;
- (c) 'n artistieke werk²⁵), ook die omskepping van die werk op so 'n wyse dat die oorspronklike of wesenlike kenmerke daarvan herkenbaar bly²⁶).

Die vervaardiging van 'n aanwending is egter ook skendend in die geval van rolprente en in die afwesigheid van 'n omskrywing met betrekking tot hierdie werk, word aanvaar dat

25. Butt v Schultz 1984(3) SA 563 ECD; Bosal Africa (Pty) Ltd v Grapnel 1985(4) SA 832(K).

26. Art. 1.

'n aanwending dieselfde betekenis het as in die geval van artistieke werke.

Aangesien daar in die omskrywing verwys word na "vervaardiging", wat in terme van artikel 44 van die Wet vaslegging in skrifvorm of enige ander stoflike vorm behels, kan die afleiding gemaak word dat ook hier stoflike aanbieding van die skendende werk vereis word. Dit is selfs moeilik om 'n aanwending van 'n reproduksie te onderskei, aangesien 'n reproduksie nie 'n presiese replika van die oorspronklike werk hoef te wees nie en dit daarom moeilik in te sien is hoe die wesenlike kenmerke van 'n werk in terme van 'n aanwending behoue kan bly sonder dat dit neerkom op reproduksie.

Ook in die VSA is die vervaardiging van 'n aanwending 'n skending van Outeursreg, maar skending is moontlik sonder tashare vaslegging. Art. 101 definieer dit as "any other form in which a work may be recast, transformed or adopted". Dit moet egter van die oorspronklike afgelei wees en substansieël daarmee ooreenstem. Dit gaan dus oor die gebruik van idees in ander vorme. Hierdie handeling skep veral probleme ten opsigte van rekenaarprogramme, want die wyses om programme te skryf is baie beperk en veral waar die gebruik van een program 'n noodsaaklike stap is in die

---

27. D'Almaine v. Boosey (1935) 1 Y & C 288 op 302.

gebruik van die rekenaar, is die skeidslyn tussen 'n reproduksie en 'n aanwending uiters gering. Sodanige gebruik van programme word daarom nie as skendings beskou nie mits dit nie vir verkoopdoeleindes gebruik word nie.

IV Op- of uitvoering van die werk in die openbaar

Onder die Britse Copyright Act van 1911 al was openbare opvoering van letterkundige, dramatiese en musiekwerke 'n skendingshandeling. Hierdie skendingshandeling is oorgeneem in die Suid-Afrikaanse Reg²⁸⁾ en ook uitgebrei sodat dit ook ten opsigte van rolprente 'n skending van Outeursreg daarstel. Hoewel daar in die geval van rolprente verwys word na "die rolprent vir sover dit uit beelde bestaan, in die openbaar te laat sien, of, vir sover dit uit klanke bestaan, in die openbaar te laat hoor"²⁹⁾, is dit heeltemal versoenbaar met die omskrywing van "opvoering" of "uitvoering" as "ook enige vorm van visuele of akoestiese voordrag van 'n werk, met inbegrip van so 'n voordrag deur middel van 'n luidspreker, 'n radio-, televisie- of verspreidingsontvangstoestel of deur middel van die vertoning van 'n rolprent of deur die gebruik van 'n opname of deur enige ander middele, en met betrekking tot lesings, adresse,

28. Wet op Outeursreg 63 van 1965 en 98 van 1978.

29. Wet op Outeursreg 98 van 1978, art. 3(b).

toesprake en preke, ook die lewering daarvan; en word verwysings na "opvoer" of "uitvoer" met betrekking tot 'n werk of 'n aanwending van 'n werk dienooreenkomstig uitgelê: Met dien verstande dat "opvoering" of "uitvoering" nie ook uitsending of heruitsending of oorsending van 'n werk in 'n verspeidingsdiens beteken nie³⁰). Laasgenoemde werke is wel ook visuele of akoestiese aanbiedings, maar word nie as openbare opvoering gereken nie op grond van die standpunt dat die aanskakel van die opvangtoestel, eerder as die uitsending of oorsending self, die opvoering daarstel³¹).

Openbare opvoering skend Outeursreg ook in die VSA. Dit word omskryf as nie net die aanvanklike vertoon of aanbieding van die werk nie, maar ook enige handeling waardeur dit verder oorgesein of gekommunikeer word aan die publiek³²).

Hierdie definisie dek ook uitsendings, heruitsendings en oorsendings in 'n verspeidingsdiens. Alle media van kommunikasie word getref en in hierdie verband verskil die VSA Reg effens van Suid-Afrika s'n waar die aanskakel van 'n ontvangstoestel nie openbare opvoering daarstel nie.

In wese is opvoering of uitvoering van werke reproduksie

---

30. Art. 1.

31. *Mellor v Australian Broadcasting Co.* (1940) AC 491.

32. Federal Copyright Act 17 USC (1976), art. 101-310.

daarvan, maar slegs in sigbare of hoorbare vorm en nie tasbare vorm soos die voorafgaande skendingshandelinge nie.

V Oorsending van 'n werk in 'n verspreidingsdiens

Net soos in terme van Wet 63 van 1965 is hierdie handeling 'n skendingshandeling ingevolge die huidige wet³³⁾ en wel ten opsigte van letterkundige, artistieke en musiekwerke asook rolprente en uitsendings. Hierdie handeling is 'n skending as dit nie 'n wettige uitsending is nie en nie deur die oorspronklike uitsender voortgesit word nie³⁴⁾.

'n Verspreidingsdiens word in die wet omskryf as "'n telekommunikasiediens van oorsendings bestaande uit klanke, beelde, tekens of seine wat geskied oor drade of ander bane deur vaste stof voorsien en bestem is vir ontvangs deur bepaalde lede van die publiek; en word verspreiding nie geag 'n op- of uitvoering of 'n uitsending uit te maak nie of dat dit veroorsaak dat klanke, beelde, tekens of seine gesien of gehoor word nie³⁵⁾. Die Wet bevestig dat 'n verspreidingsdiens net soos uitsendings nie op 'n op- of uitvoering of veroorsaking dat die publiek die klanke en beelde hoor en sien neerkom nie, omdat die werking van die

33. Wet op Outeursreg 98 van 1978.

34. Ibid, art. 6-11.

35. Ibid, art. 1.

ontvangsapparaat daardie doel dien. Hierdie skendings-handeling handel dus oor die verspreiding van uitsendings of ander programme in ontasbare, maar wel sigbare of hoorbare vorm of albei. Die verspreiding van die klanke, beelde, tekens en seine word deur tasbare apparate moontlik gemaak.

Soortgelyk aan hierdie skendingshandeling is dié wat gemeld word ten opsigte van programdraende seine nl. "die regstreekse of onregstreekse verspreiding van sodanige seine deur 'n verspreider aan die algemene publiek of 'n gedeelte daarvan in die Republiek, of vanaf die Republiek"³⁶⁾. Verspreiding in hierdie verband word omskryf as "enige handeling waardeur 'n verspreider afgeleide seine aan die algemene publiek of 'n deel daarvan oorsend"³⁷⁾ en afgeleide seine word omskryf as dié verkry deur modifisering van die tegniese kenmerke van die uitgestuurde sein, ongeag of daar een of meer tussenkomende stoflike vasleggings was³⁸⁾. Ook hier gaan dit om die verspreiding van Outeursregwerke in ontasbare vorm³⁹⁾ wat met behulp van ontvangstoestelle tog sigbaar of hoorbaar of albei is.

---

36. Ibid, art. 11.

37. Ibid, art. 1.

38. Ibid.

39. Sien hfst. 13 supra.

VI Uitsending van werke

Sedert die Wet op Outeursreg 63 van 1965 word die uitsending van letterkundige, artistieke en musiekwerke, rolprente, klankopnames en die heruitsending van uitsendings as skendende handeling beskou. Die aard en definisie van uitsendings is reeds bespreek⁴⁰).

Uit die skendingshandeling blyk dat tasbaarheid wel in sommige gevalle die stoflikheidsvereiste verteenwoordig, maar dat stoflikheid veel wyer as bloot tasbaarheid behoort te strek ten einde die gemelde skendingshandeling, synde slegs aan oorspronklikheid tekort te skiet, en die vereiste van stoflikheid te regverdig.

---

40. Sien hoofst. 12 supra.

HOOFSTUK 15

OUTEURSREG EN ONREGMATIGE MEDEDINGING

I Algemeen

In die lig van die uitgebreide definisie van stoflikheid ten opsigte van Outeursregwerke ontstaan die vraag waarom idees per se deur Onregmatige Mededinging beskerm word, maar nie Outeursregbeskerming geniet nie.

Vir 'n vryemark kapitalistiese stelsel is die reg op vrye mededinging van wesenlike belang. Dit behels die reg om besigheid te bedryf sonder inmenging deur ander persone veral met betrekking tot die werf van klandisie. Die ontstaan van hierdie reg hang saam met nywerheidsontwikkeling en tegnologie en gevolglik is daar in die Romeinse Reg min aanknopingspunte vir die bestaan van só 'n reg.

Die soeke na 'n grondslag vir hierdie reg het onder andere gefokus op die gemeenregtelike Deliktereg. Die feit dat die actio iniuriarum net vir sogenaamde "sentimental damages" voorsiening maak en nie vir vermoënskade nie, diskwalifiseer hierdie aksie as grondslag vir die beskerming van die reg op vrye mededinging. Die actio legis aquiliae het daardie leemte gevul en veral in die huidige uitgebreide vorm van

hierdie aksie dek dit enige vermoënsverlies ongeag of daar op liggaamlike of onliggaamlike vermoënsgoed ingewerk is.¹⁾ In die saak van Geary and Son (Pty) Ltd v Gove²⁾ is die weg gebaan vir die erkenning van die actio legis aquiliae as grondslag vir beskerming teen onregmatige mededinging. Hierdie benadering is aanvaar in Atlas Organic Fertilizers (Pty) Ltd v Pikkewyn Ghwano (Pty) Ltd and Another.³⁾ 'n Grondslag is dus ontwikkel en aan die uitbou wat vir Suid-Afrika 'n eie reg in hierdie verband skep.

II Definisie van onregmatige mededinging

Onregmatige mededinging is enige handeling wat gerig is om in 'n mededingingstryd 'n voorsprong bo mededingers te verwerf en wat deur die reg afgekeur word⁴⁾. Die onregmatigheidselement setel in die skending van 'n regsbelang. Die mees algemene benadering is dat hierdie

1. Administrateur Natal v Trust Bank van Suid-Afrika Bpk. 1979 (3) SA 324 (A); Dun en Bradstreet (Pty) Ltd v S.A. Merchants Combined Credit Bureau (Cape) (Pty) Ltd 1968 (1) SA 209 (C).
2. 1964 (1) SA 434 (A).
3. 1981 (2) SA 175 (T).
4. Van Heerden, H.J.O., Grondslae van die Mededingingsreg (1961) 114.

regsbelang buite die persoon van die mededinger lê en dus 'n subjektiewe reg verteenwoordig. Aangesien 'n onderneming saamgestel is uit sake, regte en immateriële waardes, is die regsbelang liggaamlik en onliggaamlik tegelyk. Onregmatige mededinging het op al hierdie elemente, maar veral op die immateriële waardes betrekking. Die versamelnaam vir hierdie elemente is werfkrag, 'n begrip wat tot nog toe nie omlyn is nie, maar verwys na al daardie aspekte van die onderneming wat sy aansien met betrekking tot kliënte, leweransiers, krediet, goeie naam ensovoorts raak. Dit sluit verder in elemente soos afsetgebied, handelsgeheime, bedryfsmetodes, lokaliteit, handelsmerke en die ondernemer se persoonlike arbeidsinset. Hoewel al hierdie elemente nie immaterieël van aard is nie word die samevoeging daarvan in 'n enkele ondernemingsverband as immateriële eenheid beskou aangesien geeneen van die elemente gesê kan word meer gewig te dra as die ander nie. Die objek van beskerming is dus immaterieël van aard en Onregmatige Mededinging berus gevolglik op die Immaterieël goederereg.⁵⁾

Werkkrag as Immateriële goed gee aan 'n onderneming meer waarde as wat die samestellende komponente van die onderneming opsigself het. Die organisatoriese samevatting in ondernemingsverband van hierdie komponente is 'n skepping

---

5. Ibid, op cit 146.

van die mens op ekonomiese gebied. 'n Idee of beeld word dus geobjektiveer sodat dit na buite waarneembaar is en die onderneming individualiseer of onderskei van ander. Die aard en omvang van werfkrag is ooglopend ooreenstemmend met die vereiste van oorspronklikheid by Outeursregwerke. Hoewel Outeursreg histories gekoppel is aan tegniese en kulturele nut⁶⁾ het dit net soos Onregmatige Mededinging ook ekonomiese en funksionele waarde vir die reghebbende. Net so ook is Patentereg meerdoelig. Die doel van die betrokke werk is dus nie 'n aanvaarbare onderskeid tussen die afdelings van die Immaterieël goederereg nie.

Enige regstreekse of onregstreekse skuldige, skadestigtende inwerking op 'n onderneming se werfkrag kan onregmatige mededinging wees. Die redelikheidskriterium by beoordeling van onregmatigheid berus egter op 'n waardeoordeel en baken onregmatigheid nie genoegsaam af nie, gevolglik word die mededingingsprinsiep vir hierdie doel gebruik. Dit is waarom kompetisie as 'n vereiste vir onregmatige mededinging gestel word. *Lorimar Productions Inc. v Sterling Clothing Manufacturers*⁷⁾ verwys daarna as volg: "for competition to exist the articles or services of the competitors should be related to the same purpose or must satisfy the same need." Dit is wat deur van Heerden en Neethling bestempel word as

6. Ibid, op cit 138

7. 1981 (3) SA 1129 (T)

'n "common field of activity". Wat mededinging ook al mag wees, die regmatigheid daarvan word beoordeel aan die hand van die vraag of die handeling berus op die handelende persoon se eie prestasie of op dié van 'n ander. Hierdie sentrale rol van eie prestasie stem ook weer ooreen met oorspronklikheid van Outeursregwerke wat verwys na eie arbeid.

III Mededingingshandelinge

Van mededingingshandelinge is daar geen numerus clausus nie - dit kan regstreeks of onregstreeks geskied.

Voorbeelde van regstreekse inwerking op werfkrag is:

Ware of onware neerhalende bewerings ten opsigte van die onderneming, sy ware of dienste wat, hoewel deliktuele handelinge, ook die onderneming se werfkrag direk kan raak tot nadeel van sy mededingende posisie. Hierdie handelinge skend dus die morele regte van die Outeursreghebbende en berus op 'n wanaanwending van 'n ander se arbeid tot sy nadeel en tot eie voordeel soos in die geval van Outeursregskendings.

Opwekking van 'n boikot teen 'n mededinger asook die uitoefening van fisiese of psigiese druk op kliënte en leweransiers tot nadeel van 'n mededinger tref die werfkrag van 'n onderneming deur onbehoorlike beïnvloeding van

wilsuitoefening van die kliënte en leweransiers. Dit is tegelyk 'n toe-eiening van die Outeursreghebbende se prerogatief om die produkte van sy geestesarbeid, die gebruik, reproduksie en verspreiding daarvan self te reguleer.

Voorbeelde van onregstreekse inwerking op werfkrag is:

Wanvoorstelling met betrekking tot die kwaliteit van 'n eie prestasie ten einde die publiek te mislei. Hierdie handelinge het dieselfde effek as wanneer 'n ander se werk substansieël gebruik word om aan jou eie werk 'n geleende kwaliteit te besorg.

Bemoeiing met die kontraktuele verhoudinge van 'n ander. Hierdie vorm van onregmatige mededinging kan ook op Outeursregskending neerkom. 'n Goeie voorbeeld daarvan is te vind in Twentieth Century Fox Film Corp. and Others v Anthony Black Films⁸⁾ waar die invoer van videobande, wat 'n vorm van Outeursregskending is, terselfdertyd inmenging met kontraktuele verhoudinge met ander partye daargestel het.

Verwant aan die voorgenoemde handeling is mededinging in stryd met 'n kontraktuele plig. Hier het 'n mens te make met die sogenaamde "restraint of trade" bepalinge wat gemik is op die beskerming van handelsgeheime, inligting en bedryfs-

---

8. 1982 (3) SA 532 (W)

idees teen aanwending daarvan deur ander partye. Dit het gerieflikheidshalwe 'n maklike skuiwergat geword om te gryp na Kontraktereg ten einde die probleme wat met Immateriële goederereg ondervind mag word, te vermy.

Verder is daar misleiding van die publiek deur aanklamping. Dit het betrekking op die aanmatiging van enige onderskeidende kenmerke wat aan 'n mededinger sy reputasie besorg het met die gevolg dat die produkte, dienste of identiteite wesenlik ooreenstem en die publiek daardeur mislei word. Die toets daarvoor is of die mededingers as gevolg van sodanige aanmatiging sodanig ooreenstem dat die publiek waarskynlik daardeur mislei sal word en nie primêr of daar 'n gemeenskaplike bedryfsfeer bestaan nie.

Aanleuning is 'n ander vorm van indirekte inwerking op werfkrag. Hier is die element van 'n reklamebeeld spesifiek prominent. Dit behels die aanmatiging van 'n ander se reklamereputasie en word deur Mostert van die Randse Afrikaanse Universiteit bestempel as die reg op 'n reklamebeeld wat immateriële goed word sodra dit uiterlik sigbaar word⁹⁾. Hierdie handelinge geskied sowel binne as buite mededingingsverband. Buite mededingingsverband kan aanleuning tot

9. Mostert, F., 1937 SALJ 430. The Development of the Natural Law Principle as one of the principles underlying the recognition of intellectual property.

gevolg hê dat 'n mededinger se produk 'n minderwaardige stigma kan opdoen of dat sy handelsmerk byvoorbeeld minder effektief gemaak kan word.

In die saak van Capital Estate and General Agencies (Pty) Ltd and Others v Holiday Inns Inc. and Others ¹⁰) is hierdie handeling as aanklamping behandel. Dit bied verdere steun dat die mededingingsverseiste 'n ondergeskikte rol, indien enige, moet speel by Onregmatige Mededinging.

IV OUTEURSREG OF ONREGMATIGE MEDEDINGING? - DIE REGSPRAAK

Rekenaarsagteware kan die objek van beskerming van Outeursreg, Patentereg en handelsgeheime uitmaak¹¹). Dit word as algemene beleid aanvaar dat Outeursreg nie idees per se beskerm nie, tog word idees per se wel beskerm deur die aksie vir onregmatige mededinging. Du Plessis het die hele kwessie van die beskerming van rekenaarsagteware ondersoek¹²).

Sy wys daarop dat Patentereg die onderliggende idees in die programme teen die gebruik daarvan beskerm, terwyl Outeurs-

10. 1977 (2) SA 916 (A) (929).

11. Du Plessis, E., Protection of computer software. Modern Business (1985) 61.

12. Ibid.

reg gemik is teen die reproduksie of publikasie van die program. Sy gaan egter in meer detail in op die beskerming van rekenaarprogramme as handelsgeheime.

Dit is 'n algemeen aanvaarde beginsel van die gemenereg dat handelsgeheime en vertroulike inligting beskerm moet word. Aangesien die gemenereg meer geredelik aanpas by veranderde omstandighede en tegnologie as wetgewing word dit vandag in die VSA aanvaar dat rekenaarsagteware kwalifiseer vir sowel Outeursregbeskerming as handelsgeheime.

Ook in die Engelse Reg word aanvaar dat Outeursregwerke soos rekenaarprogramme wel as vertroulike inligting of handelsgeheime ook beskerm kan word. Wat die grondslag van hierdie beskerming daar sal wees, is nie duidelik nie - dit kan eiendomsreg, 'n kontrak of vertroulikheid wees.

In die Suid-Afrikaanse sake wat die beginsels van handelsgeheime en vertroulikheid ondersoek het¹³), word 'n behoefte aan 'n remedie vir die beskerming daarvan bevestig, maar oor die grondslag van hierdie remedie is daar geen eenstemmigheid nie.

---

13. Dun & Bradstreet (Pty) Ltd v SA Merchants Combined Credit Bureau (Cape) (Pty) Ltd 1968 (1) SA 209 (C); Harvey Tiling Co Ltd v Eodomac (Pty) Ltd 1977 (1) SA 316 (T); Northern Office Micro Computers (Pty) Ltd v Rosenstein 1981 (4) SA 123 (C), onder andere.

In Dun and Bradstreet (Pty) Ltd van SA Mechants Combined Credit Bureau (Cape) (Pty) Ltd¹⁴) is deur 'n voormalige, maar toe kompeterende, werknemer inbreuk gemaak op die Outeursreg in 'n letterkundige werk van sy voormalige werkgever, naamlik rekords van persone se kredietwaardigheid, wat bedoel was om vertroulike inligting te wees. Eerstens was daar 'n skending van Outeursreg deur die reproduksie van die rekords en verspreiding daarvan aan ander persone. Tweedens is die inligting van die rekords mondelings aan navraers verskaf. 'n Eksepsie is opgewerp teen die laasgenoemde handeling, aangesien dit nie in terme van die Wet op Outeursreg 63 van 1965, wat toe van toepassing was, 'n reproduksie in stoflike vorm daargestel het nie en dus nie 'n Outeursregskending was nie. Die hof beskou stoflikheid dus as beperk tot tasbaarheid. Die eiser het daarom probeer staatmaak op 'n remedie vir vertroueskending met betrekking tot die mondelinge kommunikasie van die inligting. In hierdie saak erken die hof die bestaan van die remedies vir troubreuk of skending van vertroue in die Engelse Reg, maar die hof is nie bereid om die saak op grond van die Engelse Reg te bereg nie. Die Wet op Outeursreg 93 van 1973 bevat wel 'n bepaling dat die wet nie enige billikheidsreël met betrekking tot die remedies vir troubreuk of skending van vertroue raak nie.¹⁵), maar die

---

14. Supra.

15. Art. 41 (3)

hof het beslis dat blote verwysing na die Engelse Reg in die wet nie voldoende is vir die inkorporasie daarvan in die Suid-Afrikaanse Reg nie. Die effek van daardie bepaling is dan bloot dat die bestaan van Outeursreg in 'n werk die werk nie uitsluit van beskerming as 'n handelsgeheim nie. Die hof beklemtoon dan dat die remedie vir die beskerming van vertroulike inligting nie op Immateriële goederereg gebaseer is nie, maar wel op 'n delik nl. onregmatige mededinging. Die wese van die delik is volgens die hof dat vertroulike inligting wat deur die besteding van arbeid, vernuf en geld versamel is deur 'n mededinger tot die nadeel van die eerste persoon toegeëien of gebruik word. Outeursregskending behels ook 'n toe-eiening van arbeid en vernuf tot die nadeel van die Outeursreghebbende se ekonomiese belang in die werk. Die hof beperk egter die remedie tot gevalle waar daar kompeterende partye ter sprake is, aangesien dit primêr gaan om die beskerming van die eiser se klandisiewaarde. Volgens Du Plessis is die vereiste van kompetisie 'n onnodige beperking op die remedie.

In *Harvey Tiling v Rodomac*¹⁶⁾ wou die eiser nie sy aksie baseer slegs op grond van die wanaanwending van ongeskrewe vertroulike inligting nie en voer alternatiewelik ook aan dat vertroulike "know-how" onregmatiglik verwyder en gereproduseer is. Hoewel die verweerder aangevoer het dat 'n

---

16. Supra.

werkgewer nie 'n werknemer kan verbied om die praktiese kennis en vernuf wat hy in die loop van sy diens opgedoen het of aangeleer het te gebruik nie, bevind die hof nietemin dat die verweerder vertroulike inligting misbruik het deur dit as sg "springboard" te gebruik vir 'n voorsprong bo ander persone en sodoende vir homself baie arbeid en geld gespaar het. Die hof maak geen melding van Dun and Bradstreet nie en ook nie van die vereiste van kompetisie soos in daardie saak nie. Die grondslag van die aksie blyk eerder te wees die beginsel wat in die Engelse saak van Saltman Engineering Co Ltd v Campbell Engineering Co Ltd¹⁷⁾ waar die basis van die aksie troubreuk was. Die gevolg is dat die hof 'n remedie gee wat wyer in omvang is as in die geval van Dun and Bradstreet en waarvan die grondslag onseker is. Hierdie saak word met goedkeuring aangehaal in Sibex Construction (SA) (Pty) Ltd and others v Injectaseal CC and others¹⁸⁾.

In Northern Office Micro Computers v Rosenstein¹⁹⁾ was rekenaarsagteware as vertroulike inligting spesifiek ter sprake. Die respondent, 'n werknemer van die appellant, het aanspraak gemaak op Outeursreg in 'n reeks programme wat hy

17. (1948) RFC 203 (CA) 211

18. 1988 (2) SA 54 T.

19. Supra.

ontwikkel het. Die appellant daarenteen het aanspraak gemaak op die beskerming van die programme as vertroulike inligting. Die hof gee toe dat die betrokke rekenaarsagteware wel as handelsgeheime kan kwalifiseer omdat dit iets ongewoons is en arbeid en vernuf daaraan bestee is. Gevolglik erken die hof ook die aansprake van beide partye. Die hof soek dus 'n balans tussen die konflikterende belange van die partye²⁰). Die hof besef egter dat kopiëring van die programme deur die respondent op onregmatige mededinging met die appellant sou neerkom, omdat hy sodoende 'n voorsprong kry wat tyd betref. Die rede daarvoor is dat, aangesien die respondent hier self die arbeid en vernuf aan die samestelling van die programme bestee het, tyd die enigste voordeel is wat hy in 'n mededingende situasie sou verkry. Gevolglik gee die hof aan appellant 'n omvangryke remedie wat die reproduksie sowel as gebruik van daardie inligting verbied.

Du Plessis wys op die neiging in al die bogenoemde sake om handelsgeheime te verbind met die bestaan van Outeursreg in die stof²²). Om te kwalifiseer as handelsgeheim is die maatstaf blykbaar dat tyd, arbeid, vernuf en geld bestee moes wees in die skepping of versameling van die stof. Dit is

20. Patel, E.M. en A.M., 1982 (45) THFHR (vonnisbespreking).

21. 1978 (2) SA 184 C.

22. Du Plessis, E, Protection of Computer Software, Modern Business (1985) 66.

presies die maatstaf vir "oorspronklikheid"²³⁾ en die bestaan van Outeursreg in 'n werk. In die lig van die wye remedie vir onregmatige mededinging soos verleen in die Harvey Tiling-saak en die Northern Office Micro Computers-saak hou Du Plessis se onderskeid tussen Outeursreg en handelsgeheime op grond daarvan dat eersgenoemde gemik is teen reproduksie en publikasie van werke terwyl laasgenoemde gemik is teen die gebruik van inligting sonder dat daar reproduksie hoef plaas te vind, nie meer water nie. Verder word handelsgeheime afgedwing op dieselfde wyse as Immateriële goedereregte nl deur die beperking van die handeling wat ander persone mag verrig met betrekking tot die werk. Net soos Outeursregwerke staan handelsgeheime los van die mens se persoonlikheid en het dit ekonomiese waarde. Du Plessis kon daarom geen rede sien waarom handelsgeheime nie as Immateriële goed beskerm kan word nie²⁴⁾. In die saak van Butt v Schultz²⁵⁾ was onregmatige mededinging met betrekking tot 'n Outeursregwerk ook ter sprake. 'n Bootromp waarin artistieke Outeursreg ingevolge artikel 1(a) van Wet 66 van 1983 setel, is gebruik om ongemagtigde reproduksies daarvan vir handelsdoeleindes te maak. Dit gaan dus om die wanaanwending van 'n nywerheidsontwerp wat ook as Outeursregwerk beskerm word. Aangesien die verkope van die

23. Sien hoofstuk 3 I Supra.

24. Du Plessis, E, Protection of Computer Software, Modern Business (1985) 66.

25. 1934 (3) SA 563 ECD.

bootrompe deur die Outeursreghebbende publikasie daarvan daarstel, kan die rompe nie as handelsgeheim beskerm word nie. Nogtans beskou die hof die gebruik van die romp en die reproduksie daarvan vir handelsdoeleindes as onregmatige mededinging met die Outeursreghebbende waarteen 'n remedie nodig is. Die hof gaan dan voort en verleen Outeursregbeskerming aan die eiser wat volgens die hof dieselfde mate van beskerming bied as wat die rompvorm as handelsgeheim sou gehad het. Hierdie saak bied daarom ook steun aan die oorvleueling van Outeursreg en Onregmatige Mededinging.

In 1985 egter volg *Brian Boswell Circus (Pty) Ltd v Boswell-Wilkie Circus (Pty) Ltd*²⁶). Hierdie is 'n appèlhofuitspraak en dien as gesag vir die huidige regsposisie in Suid-Afrika rakende die aksie vir onregmatige mededinging. In hierdie saak het daar aanklamping, wat 'n vorm van onregmatige mededinging is, plaasgevind van die naam "Boswell" wat 'n sekondêre betekenis verkry het, dit wil sê dit word deur die publiek geassosieer met 'n sirkus en dit word dus nie meer in verband gebring met die persoonlikheid van 'n mens nie, en sodoende is inbreuk gemaak op die klandisiewaarde wat daardie naam gehad het. Hoewel name en titels nie normaalweg deur Outeursreg beskerm word nie, is dit wel moontlik waar daardie naam of titel oorspronklik en omvangryk genoeg is om afgeskeie van die persoonlikheid van 'n mens of 'n ander werk te bestaan. Indien

---

26. 1985 (4) SA 466.

tyd bestee aan die skep of samestelling van 'n werk as maatstaf vir die beskermbaarheid daarvan, soos in die sake van Kalamazoo Div v Gay en Northern Office Micro Computers v Rosenstein²⁷), geneem word, behoort die naam "Boswell" vir beskerming as 'n handelsgeheim en Outeursreg in aanmerking te kom. Die reputasie daarvan is immers oor jare opgebou. Publikasie van dié naam sluit egter die moontlikheid van handelsgeheime uit sodat onregmatige mededinging met betrekking tot 'n potensiële Outeursregwerk ook hier ter sprake is. Hoe dit ook al sy, die hof het beslis dat 'n "common field of activity", dit wil sê kompetisie, 'n voorvereiste is vir die aksie teen onregmatige mededinging. Die hof gee dus ook 'n beperkte remedie soos in Dun and Bradstreet (supra) gedoen is.

Prestasie-aanklamping as vorm van aanklamping geskied deur middel van direkte aanname van die vreemde prestasie, wat nie net navolging van 'n idee is nie, maar parasitering daarop, óf deur identiese navolging van 'n vreemde prestasie wat beteken dat 'n eie egte prestasie, dus oorspronklikheid, ontbreek en 'n ander se idees deur namaking daarvan as "springboard" gebruik word vir eie gewin. Van Heerden en Neethling verwys dan ook na Onregmatige Mededinging as 'n ontduiking van tydsbesteding, inisiatief, koste en moeite²⁸)

---

27. Supra.

28. Van Heerden en Neethling, Onregmatige Mededinging (1983) 147.

d.w.s. "skill and labour" net soos in die geval van Outeursregskending.

V OPSOMMEND

Die situasie is dus dat:

Outeursreg en Onregmatige Mededinging beskerm dieselfde objek nl. onstoflike intellektuele arbeid, d.w.s. idees, terwyl die vorm waarin dit vasgelê of gekommunikeer word geen verskil maak aan die beskermde objek nie.

Outeursregskending vind plaas as gevolg van 'n gebrek aan oorspronklikheid d.w.s. eie arbeid. Onregmatige Mededinging vind ook plaas as aanwending van jou eie prestasie nie die grondslag daarvan vorm nie.

Outeursregskending vereis nie kompetisie nie, maar mededinging deur Outeursregskending is nie onmoontlik nie. Onregmatige Mededinging vereis wel kompetisie, maar nie altyd nie soos blyk uit veral aanleuning en prestasie-aanklamping. Trouens Van Heerden en Neethling meld mededinging in stryd met 'n statutêre plig as onregmatige mededinging en as voorbeeld kan dien Outeursregskending in stryd met die plig om toestemming te verkry en lisensiegelde te betaal. Mededinging blyk dus nie 'n aanvaarbare onderskeidingsgrond te wees nie.

Die aquilliese aksie is vir sowel Outeursregskending en Onregmatige Mededinging beskikbaar, want albei hou vir die reghebbende ekonomiese waarde in. Die feit dat Outeursregwerke ook nog estetiese waarde het, maak geen verskil nie, aangesien hierdie estetiese kwaliteit kan bydra tot werfkrag wat beskerm word deur Onregmatige Mededinging.

Verder word deur C.G. Rattray beweer dat reproduksie die basis van alle industriële ontwikkeling is. Industriële mededinging word dus aan bande gelê deur die bestaan van Outeursreg in produkte²⁹).

Outeursreg en Onregmatige Mededinging kan dus gelykgeskakel word. Dat beide behoort tot die indeling van Immateriële goed is duidelik, nogtans word Onregmatig Mededinging as 'n delik beskou hierdie klaarblyklike teenstrydigheid is toe te skryf aan die hibriede aard van die onderneming en die feit dat materiële komponente daarvan immateriële waarde ook kan hê. Dit is egter ook die geval by Outeursreg dat tasbare skeppings meer as een behoefte kan bevredig. Die klassifikasie van Onregmatige Mededinging as delik dra by tot die bestaande dubbele indeling van mededingingshandelinge, want sodoende kom die vereistes van skuld en kompetisie ter sprake wat nie versoenbaar is met Outeursreg soos dit tans

29. Rattray, C.G., De Rebus (Des 1988) 367 - 370: A. Controversy which should never have arisen

toegepas word nie. Die onregverdige beperking van Outeursregwerke deur die Wet op Outeursreg 98 van 1978 tot dié wat tasbaar vasgelê is, is 'n verdere grond vir onderskeid tussen Outeursreg en Onregmatige Mededinging, maar word uit die weg geruim deur 'n ruimer beskouing van die begrip "stoflik".

HOOFSTUK 16

GEVOLGTREKKING

Die Wet op Outeursreg 93 van 1978 soos gewysig vereis in terme van artikel 2(2) gelees met 44 "enige stoflike vorm" vir doeleindes van Outeursregbeskerming. As na die aard van werke en definisies daarvan in die voorafgaande hoofstukke gekyk word, is daar blyke van tasbare, sigbare en hoorbare aanbiedings van geestesarbeid. Dit is dan ook waarom professor Copeling die vereiste uitbrei na "kommunikeerbare vorm" en professor van der Merwe stoflikheid definieer as enigiets wat deur die mens se vyf sinne waargeneem kan word insluitende, maar nie uitsluitlik nie, tasbaarheid¹). Hierdie nuwe definisie baan die weg vir die beskerming van idees per se deur Outeursreg en ruim die teenstrydighede wat 'n té eng interpretasie van "stoflik" in die wet meebring uit die weg.

Hierdie benadering word genoodsaak deur die invloed van tegnologie op die groeiende belang van inligting en op die tradisionele intellektuele eiendomsregte. Meer aanpassings is egter nodig.

---

1. Van der Merwe, op cit 20 - 21

Nuwe tegnologie vergroot die kreatiewe vermoëns van die individu. Dieselfde werk kan in 'n verskeidenheid van vorms en media aangebied word. Die manipulerings van beeldeffekte, verstrooiing en versmelting van werke, selektering en modifisering daarvan met behulp van tegnologie lei daartoe dat die integriteit van werke bedreig en geskend word. In die lig van hierdie samewerking tussen mens en masjien in die skeppingsproses is die bestaande definisie van 'n outeur as die maker van 'n werk te eng en die spesifieke verwysing na die "skrif"- vereiste oorbodig. Die mees kwellende van die situasie is dat die primêre vereiste van oorspronklikheid vertroebel word. Die vernuf wat voorheen van die outeur vereis is, word hedendaags deur die gespesialiseerdheid van tegnologie ondervang met die gevolg dat "mental skill and labour" van die mens by die skepping van die idee nou ook moet beteken die vermoë om tegnologiese apparatuur te opereer, terwyl die "skill" en "labour" van die masjien uitgaan. Baie meer partye maak dus aanspraak op Outeursreg en mede-outeurskap tree sterk op die voorgrond.

Tegnologie vergroot die omvang van skendings. Meer mense het groter toegang tot makliker en meer private gebruik van beskermde werke wat die beheer, opspoor en bewys van skendings bemoeilik. Veral die vervaardiging van aanwendings van werke neem in omvang geweldig toe. Inligting en idees kan nou met minder vernuf vinniger gekommunikeer word vir reproduksie van perfekte gehalte wat goedkoper is as die

oorspronklike en sodoende onregmatig op die mark van die oorspronklike meeding. Terselfdertyd is dit moontlik om die inligting te skei van die medium waarin dit vervat is en dit in 'n ander medium aan te bied. Die gevolg is dat die outeur aangemoedig word om sy werk terug te hou eerder as om dit vryelik beskikbaar te stel vir gebruik deur die publiek, want nie alleen word inligting op hierdie wyse gesteel nie, maar ook tydsduur en vernuf bestee aan produksie van sy werk. Sedert die uitvinding van die telefoon, radio, televisie, mikrogolfradio, satelliete faksmasjiene, rekenaarkommunikasie en vele meer is die moontlikhede vir skending van Outeursreg legio. Hoewel tegnologie ook aangewend kan word om skendings hok te slaan bv. elektroniese beheer van die gehalte van reproduksies; identifiserende toeganklikheidsbeheer soos kodes, vingerafdrukke en stemherkenningstoeestelle; gebruik van dekodeerders, is hierdie maatreëls nie werklik opgewasse teen die vermoë van tegnologie om selfs hierdie maatreëls te neutraliseer nie.

Tegnologie het verder meegebring dat inligting en idees buiten 'n estetiese, kulturele, tegniese en ekonomiese doel ook nog 'n funksionele doel bygekry het - veral die vermoë om die rekenaar te laat funksioneer hetsy opsigself of in kombinasie met ander tegnologie. In die proses word arbeid deur inligting vervang en word die betrokke besigheid meer effektief. Inligting en idees raak dus die mededingende

posisie in die mark, vorm deel van die outeur se ekonomiese belang en is dus 'n volwaardige element van werfkrag. Die oorvleueling van Outeursreg, Patentereg en Onregmatige Mededinging is ooglopend.

Die feit dat 'n outeur 'n werk herhaaldelik teen betaling kan aanbied het die ekonomiese waarde van inligting en idees verhoog. Saam hiermee ontwikkel veelvuldige aansprake op hierdie werke sowel deur skeppers as gebruikers daarvan. Die gevolg is dat die doel van Outeursreg verander het na beperking van kommunikasie, soos by handelsgeheime in plaas van vrye beskikbaarstelling van werke teen betaling. Outeursreg en Onregmatige Mededinging het gevolglik 'n gemeenskaplike doel.

Dit is dus nou duidelik dat inligtingsprodukte nie meer inpas by die bestaande indelings van Immaterieële goedereregte nie. Outeursreg is reeds gerek verby die grense van sy statutêre elasticiteit. Uniforme reëls is nie meer doeltreffend vir regulering van aansprake daarop deur begrensing van die partye se regte nie. Die huidige indelings is 'n historiese produk van die verwagtinge van die gemeenskap - iets wat tydens die inligtingsera grootliks verskil van dié tydens die voorafgaande eras. Outeursreg het destyds ontstaan in 'n outokratiese bestel gerig op kontrole en stimulasie van uitvindings en idees. Vandag funksioneer Outeursreg in 'n demokratiese bestel waarin die klem val op

vryheid van uitdrukking en die vrye vloei van inligting. Die doel van 'n werk is nie meer 'n geldige kriterium vir die indeling van Immateriële goederereg nie, aangesien elke werk meerdere doele kan dien. So ook nie die vorm waarin 'n werk uitdrukking vind nie. Die Amerikaanse oplossing was om hul Outeursregwet sg. "open ended" te maak ten einde nuwe tegnologie te akkommodeer. Argaiiese definisies in die Suid-Afrikaanse Reg is steeds ontoereikend en maak sodanige akkommodasie moeilik. Tegnologie het tot gevolg dat inligting en idees nie altyd in tasbare vorm vasgelê word nie. Inligting is immers transformeerbaar, dinamies, interaktief en funksioneel. Die omskrywing van stoflikheid as tasbaar is verwerplik as behorende tot die vergange era van die drukkuns en die Suid-Afrikaanse Reg sal by die praktiese werklikheid van tegnologie kan aanpas deur die aanvaarding van 'n nuwe definisie van stoflikheid soos aanbeveel deur professors Copeling en Van der Merwe synde enige sintuiglik waarneembare of kommunikeerbare vorm te wees. Die effek is dan 'n vertroebeling van die onderskeid tussen geskrewe werk en uitvinding; tussen idee en uitdrukking en tussen funksie en aanbieding, tot só 'n mate dat die bestaande indelings van Immaterieël goedereregte versmelt²). Die objek van beskerming bly steeds die immate-

2. Rattray, C.G., *De Rebus* (Des 1988) 367 - 370. A controversy which should never have arisen; *Threwhella Bros UK Ltd v Deton Engineering (Pty) Ltd* (A) 202/79 unreported.

riële menslike intellek. Hierdie intellek word slegs bedreig en het dus slegs beskerming nodig indien dit gekommunikeer kan word, d.w.s. solank dit in stoflike vorm bestaan. Die vereiste van stoflikheid in sy nuwe dimensie plaas nie meer onnodige beperking op die Outeursreghebbende se beskerming soos voor die herdefiniëring daarvan die geval was nie en kan dus as vereiste vir die vestiging van Outeursreg op die wetboek bly staan. Die vereiste van stoflikheid sal eintlik niksseggend wees, want daar bestaan geen werk wat nie vir kommunikasie vatbaar is nie, selfs al bestaan die kommunikasie slegs daarin dat die idee wat beperk is tot die kop van 'n individu gemanifesteer word in die aanwending van só 'n idee tot voordeel van 'n betrokke regsubjek. Die enigste nut van die kenmerk van stoflikheid is dat dit die geestesproduk afskei van die persoonlikheid van die outeur in oor- eenstemming met die beginsels van die subjektiewe reg.

Sekere implikasies van só 'n benadering moet ook in gedagte gehou word, die kern waarvan is dat drastiese hervorming geverg sal word al is die inligtingsera nog maar in sy geginstadium.

Uit Dun and Bradstreet (Pty) Ltd v SA Merchants Combined

Credit Bureau (Cape) (Pty) Ltd³⁾ blyk dat, ten spyte van die Outeursreg in 'n werk, enige remedies rakende troubreuk en vertroueskending gelyktydig daarmee beskikbaar is. Onregmatige Mededinging is sódanige remedie en word behandel as 'n gemeenregtelike deliktuele remedie. In die lig daarvan dat Outeursreg wat objek en doel betref saamgesmelt het met Onregmatige Mededinging is die implikasie dat Outeursregbeskerming ook 'n gemeenregtelike grondslag het, iets wat anomalies is met die historiese feit dat weggedoen is met gemeenregtelike Outeursreg ten gunste van statutêre regulering daarvan. Die eenvoudige oplossing is die aanvaarding van Immateriële goederereg as grondslag van die aksie teen onregmatige mededinging soos reeds gemeld in hoofstuk 15 van hierdie tesis.

Die verskeidenheid van media waarin werke hedendaags aangebied kan word, maak van die handhawing van die balans tussen outeursbelange en gemeenskapsbelange geen geringe taak nie. Die menigvuldige aansprake van skeppers en gebruikers van werke noodsaak die tussentrede van 'n onbetrokke, objektiewe, politieke bemiddelaar wat die aansprake billikerwys kan reël. Al is daar baie opsies tot die beskikking van die wetgewer het elke tipe werk sy eie maatstaw-

---

3. 1968 (1) SA 209 (C)

we vir doeltreffende beskerming en verg elke werk dus sy eie regulerende spelreëls. Of die reëls nou uitloop op 'n beperkte monopolie óf bepalinge ten opsigte van redelike gebruik óf belastinge, subsidies, reklamefondse, kosprysheffings of prysdiskriminasie ten opsigte van verskillende media ooreenkomstig elk se skendingspotensiaal - daar moet deurentyd gelet word of die reëls dien as aanmoediging om te skep en te kommunikeer óf om te skep en te beperk. Sorg moet ook gedra word dat die gebruik van werke gereël word, die integriteit van werke beskerm word, daar nie ekonomiese nadeel vir die Outeursreghebbende sal wees nie en dat beskerming doeltreffend sal wees.

BRONNELYS

BOEKE

Birrel, A., 1971: The Law and History of Copyright. Sentry Press, New York.

Congress of the United States - Office of Technology Assessment. 1986.: Intellectual Property Rights in an age of Electronics and information. Washington D.C.

Copeling, A.J.C., 1969: Copyright in South Africa. Butterworths, Durban.

1978: Copyright and the Act of 1978. Butterworths, Durban.

Copinger, en Skone James, E.P., 1980: On Copyright. Sweet & Maxwell, London.

Davis, G.G. III., 1985: Software Protection. Van Nostrand Reinhold Co., New York.

Dean, O.H., 1987: Handbook of South African Copyright Law. JUTA & Co Ltd. Kaapstad.

Hosten, et al., 1979: Inleiding tot die Suid-Afrikaanse Reg en Regsleer. Butterworths, Durban.

Joubert, W.A., 1953: Grondslae van die Persoonlikheidsreg.
Balkema, Kaapstad.

Laddie, Prescott & Vitoria., 1980: The Modern Law of Copy-
right. Butterworths, London.

Millard, C.J., 1985: The Legal Protection of Computer Soft-
ware and Data. Sweet & Maxwell, London.

1979: Outeursregkonferensie Pretoria 1978: Kaap & Trans-
vaaldrukkers, Parow.

Patry, W.F., 1986.: Latman's The Copyright Law. 6th edition.
The Bureau of National Affairs Inc., VSA.

Phillips, J., 1986.: Introduction to Intellectual Property
Law. Butterworths, London.

Pinner, H.L., 1978.: Pinner's World Unfair Competition Law.
Sijthoff and Noordhoff International Publishers,
Netherlands.

Roos, G., 1966.: Copyright Bill of the Republic of South
Africa 1963.

Talab, R.S., 1986.: Commonsense Copyright - A guide to new
technologies. McFarland and Co Inc, North Carolina.

Van der Merwe, C.G., 1979: Sakereg. Butterworths, Durban.

Van Heerden, H.J.O., 1961.: Grondslae van die mededingings-reg. HAUM, Kaapstad.

Van Heerden, H.J.O. en Neethling, 1983.: Onregmatige Mededinging. Butterworths, Durban.

Van Zyl, F.J. en Van der Vyfer, J.D., 1972: Inleiding tot die Regswetenskap, Butterworths, Durban.

Weil, B.H. and Polansky, B.F., 1985.: Modern Copyright Fundamentals, Van Nostrand Reinhold Co, New York.

ARTIKELS

Copeling, A.J.C.: 1965: THRHR 3. Copyright in Ideas.

1969: 2 CILSA 242. The Nature and Object of Copyright.

Du Plessis, E., 1976: 17 Coducillus no. 1, p. 17. Immaterial Property Rights: Negative or positive?

1985: Modern Business 61. Protection of Computer Software.

Mostert, F., 1987: SALJ 480. The Development of the Natural

Law Principle as one of the principles underlying the recognition of intellectual property.

Patel, E.M. en A.M., 1982: 45 THRHR Vonnisbespreking van Northern Office Micro Computers (Pty)Ltd v Rosenstein 1981 (4) SA 123 (C).

Rattray, C.G., Des 1983.: De Rebus 267 - 370. A Controversy which should never have arisen.

Stranex, M., 1987: S.A.L.J. (Febr) 33. Bespreking van Video Parktown North v Paramount Pictures Corporation 1986 (2) SA 623.

Van den Bergh, N.J.C., 1984: 9 TFW 23. The Object of Copyright.

WETTE

Federal Copyright Act 17 USC (1976)

Uitsaaiwet no. 73 van 1976.

Wet op Outeursreg no. 63 van 1965.

Wet op Outeursreg no. 93 van 1978.

REGSPRAAK

Bosal Africa (Pty) Ltd v Grapnel (Pty) Ltd. 1935 (4) SA 332.

Brian Boswell Circus (Pty) Ltd v Boswell-Wilkie Circus (Pty)
Ltd. 1984 (4) SA 466 (A).

Butt v Schultz and Another: 1984 (3) SA 563 (ECD).

Dun & Bradstreet (Pty) Ltd v S A Merchants Combined Credit
Bureau (Cape) (Pty) Ltd 1968 (1) SA 209 (C).

Harvey Tiling Co Ltd v Rodomac (Pty) Ltd 1977 1 SA 316 (T).

J.K. Fulton (Pty) Ltd v Logic Engineering Enterprises (Pty)
Ltd 1983 (1) SA 735 (W).

Kalamazoo Div (Pty) Ltd v Gay 1978 (2) SA 184 (C).

Montres Rolex SA v Kleynhans 1935 (1) SA 55 (C).

Northern Office Micro Computers (Pty) Ltd v Rosenstein 1981
(4) SA 123.

Performing Rights Society v Berman 1966 (2) SA 355 (R).

SA Music Rights Organisation v Svenmill Fabrics 1983 (1) SA
608 (K).

SA Music Rights Organisation v Trust Butchers (Pty) Ltd 1973

(1) SA 1052 (E).

Sibex Construction (Pty) Ltd and others v Injectaseal CC.

and others. 1988 (2) SA 54 (T).

Video Parktown North (Pty) Ltd v Paramount Pictures Corpora-

tion 1986 (2) SA 623.